

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಬೀಟನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವಂತೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಅನುಸೂಯ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ.—ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಾಳೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

SRI A. LAKSHMISAGAR.—The Hon'ble Minister for Revenue, I presume, had stated that he would be here today to enable me to raise a matter under Rule 312.

MADAM DEPUTY SPEAKER.—We will take it up after the Hon'ble Minister comes here.

Legislative Business

THE KARNATAKA LOKAYUKTHA BILL, 1979

Motion to consider

SRI D. DEVARAJ URS (Chief Minister).—I big to move.—

"That the Karnataka Lokayuktha Bill, 1979 be taken into consideration."

the question was proposed

STATUTORY RESOLUTION

SRI R. GUNDURAO. I move.—

"That this Assembly disapproves Ordinance No. 6 of 1979 The Karnataka Lokayuktha Ordinance, 1979 issued by the Governor of Karnataka on 30th day of July, 1979."

the question was proposed

MADAM DEPUTY SPEAKER.—There will be combined discussion on both the Bill and the Resolution. The Hon'ble Chief Minister will please explain the Bill.

† ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ (ಮಂಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಯವರೇ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ನಾವು ಎಂದೋ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ೧೯೭೨-೭೩ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಕರಡು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಯಾರು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ತದನಂತರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ನೀವು ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ ನಾವೇ ಒಂದು ಮಸೂದೆ ಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ, ನಾವು ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಇದಾದಮೇಲೆ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದು ತಾಸನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲ ಮಸೂದೆ ಒಗಬೇಕಾದ್ದು ಇದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ದಿನ ಕಾರ್ಯವು ಬೇಡ ಎಂದು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರು ಈ ಮಸೂದೆಯೇ

ಬೇಡವೆಂದು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯ ತಂದಿದ್ದಾರೆ ನಿಸವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಮಸೂದೆಯ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಜನಪಕ್ಷಪಾತದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಇದ್ದರೆ, ಈ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ. ಸುಳ್ಳು ಯಾವುದು ? ತಪ್ಪು ಯಾವುದು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯಾಂಶ ಇದೆಯೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ. ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರು ಇದ್ದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥದ್ದು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಯವರೇ ಈಗ ಜಾಗೃತ ಆಯೋಗ ಇದೆ, ಅದು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಲ್ಲ. ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟೀವ್ ಆರ್ಡರ್ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಈ ಮಸೂದೆ ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಮೂಲಕ ತಂದಿದ್ದಿವು ? ಈಗ ಮಸೂದೆ ಮೂಲಕ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆ ಯನ್ನು ತಂದು ಶಾಸನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡ ವರದಿ ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಡಿಸ್‌ಅಪ್ಪೂವ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಮಜಾಯಿಷಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ ಬಹುಶಃ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ತಕರಾರು ಇರಬಹುದು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಇಷ್ಟು ವಿಚಾರ ಇರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಸೂದೆಯೇ ಬೇಡ ಅಂತ ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಪುನರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್ (ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು) ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಯವರೇ, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಏನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಇದನ್ನು ತುರ್ತುಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಮೂಲಕ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ೧೯೭೨-೭೩ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದಲೂ ನಾನಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತರಬೇಕೊಂದ ಹೇಳಿ ಸರ್ಕಾರ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ತೀರ್ಮಾನದಿಂದ ಅದು ತಡವಾಯಿತು. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಸಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಿತರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಮಂಡಳಿಗಳ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕರಪ್‌ಷನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಮೂಲಕ ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಯವರೇ ಇದುವು ಹತ್ತರವಾದ ಒಂದು ಮಸೂದೆ ನಿಜ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಆಪಾದನೆಗಳು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿವೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಯಾರು ಯಾರು ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೯-೩೦ ಎ.ಎಂ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ನಮ್ಮ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇಂತಹ ಅವಶ್ಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅನೇಕ ಕಮಿಷನ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಇಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರ ಮೇಲೆ, ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿದವರ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಕಮಿಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಗುರುತರವಾದ ಆಪಾದನೆಗಳು ಮುನ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಅಂತ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಅಂತಹ ಕಡೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಸ್ ಅಥವಾ ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಅಥವಾ ರಿಟೈರ್ಡ್ ಜಡ್ಜ್‌ಸ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಬಹಳ

ವಿವರವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈಗ ಇದನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ತರಬೇತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಇಷ್ಟೇ, ೧೯೭೨-೭೩ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ೭ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇಗ ತರಬೇತಿ ಅಂತ ಹೇಳುವಂತಹ ಒಂದು ಆಯಾಚಾರ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವಂತಹದ್ದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಅಂತ ಅವರೇ ಮೊನ್ನೆಯ ದಿನವೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಥಮ ಭಾರಿಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಕಾನೂನು. ಇದನ್ನು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ಸರಿ, ಏನು ತಪ್ಪು ಇದೆ ಅದನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ನಾವು ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ವಿರೋಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂತ ಹೇಳುವವರಲ್ಲ. ನಾವು ಆರ್ಥಿಕ ದೀರ್ಘ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇವತ್ತು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅವರೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಬೊಮ್ಮಾಯಿಯವರು ಆಗ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕಪಾಲ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ತರುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಚುನಾಯಿತ ಸರ್ಕಾರ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಅನ್ನುವ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಬೊಮ್ಮಾಯಿಯವರು ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಚುನಾವಣೆಗಳು ಹತ್ತಿರಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದು ಅನೇಕ ವಿಧದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಇರುವ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಈ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಇಷ್ಟು ಆತುರವಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ ಶಾಸಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವವರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತರಹದ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು. ಒಂದು ತರಹ ಹದಿಹೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷದವರೇ ಇರಲಿ, ನಾನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಒಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದರೆ ಬೇಡ್ಗೆ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿತ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾರನ್ನೋ ಒಂದು ತರಹದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತೇವೆ ಅಂದರೆ, ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲ ಪುನಃ ದೊರಕಬಹುದು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾದಂತಹ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಮುಖಾಂತರ ತರುವುದರ ಬದಲು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ತಂದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು, ಇದು ಇನ್ನು ಸಭೆ ಸೇರಲಿಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಇದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮುಂದೆ ಇರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಚುನಾವಣೆ ಯನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಇದನ್ನು ತಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಏನು ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮೀಸಲ ಕಾನೂನು ತಂದಿದ್ದು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅಸ್ತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗೆದ್ದಂತಹ ಪಕ್ಷ ನಾವು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮೀಸಲ ಕಾನೂನು ತರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ನೀತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಾರಿ ಆ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಹ ಪಕ್ಷದವರು ಇವತ್ತು ಏನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅಂದರೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮೊತ್ತ ಬೇರೆ ಮೈಟೆನಿಸ್ ಆಫ್ ಇಂಟರ್‌ನಲ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಆಫ್ ಪ್ರಿವೆನ್ಟಿವ್ ಡಿಟೆನ್ಷನ್ ಆಫ್ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು, ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಯಾವ ವಾರಂಟ್ ಇಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹಿಡಿದು ಹಾಕಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಲಾಸ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಆಟಿ ಸೋಷಿಯಲ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಎಂದು ಇವರು ಗೋಧಿ ಸ್ವಾಕ್ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಹಿಡಿದು ಹಾಕಲಿ, ಅದೇ ಕಷ್ಟ ಹಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕವರನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಹಿಡಿದುಹಾಕಲಿ ಬೇಜಾರು ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಒಂದೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪಕ್ಷ ಇದೆ, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಇದ್ದರೆ, ಒಂದೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪಕ್ಷ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರು ೨೭ನೇ ತಾರೀಖು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಭೆ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆರ್ಥಿಕ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ನೀವು ಇಷ್ಟು ಆತುರಾತುರ

ವಾಗಿ ತರಬೇಡಿ, ತಂದರೆ ನಾನು ರುಜು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸುಮಾರು ೪೦ ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಪ್ಪ ಬಹುದು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಪ್ಪದೇ ಇರಬಹುದು ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಒಂದು ತತ್ವ, ನೀತಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವೊತ್ತು ಈ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಹುತಃ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು, ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಸರ್ವೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು, "(c) the Chairman and the Vice-Chairman (by whatever name they may be called) of a local authority in the State of Karnataka or a statutory body or Corporation established by or under any law of the State Legislature, including a Co-operative Society." ಈ ರೀತಿಯೇ ಕಾದಪ್ಪು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೋ ಆಪರೇಟಿವ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಎಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವೊತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಷಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೊತ್ತು ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಕಾನೂನು ತರುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಯಾವ ತರಹ, ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಆಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಬರೆದು ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ನಾಳೆ ದಿವಸ ಆ ಅಪರಾಧ ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ತಾವು ಬಹಳ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತಮಗೆ ಆಗದಿರುವವರು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಛೇರ್ಮನ್ ಆಗಿರಲಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಕರೆ ಯೆಂಬ ಸಂದರ್ಭ ಇದೆ. ನಾಳೆ ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆ ಬರಬಹುದು, ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಚುನಾವಣೆ ಬರಬಹುದು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಊರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಟೀಗಳೂ ಇರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆ ಊರಿನ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರಲಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರಲಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಹೋಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಚುನಾವಣೆ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ನೀವು ಈ ತಕ್ಷಣ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಮನ್ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದವರು ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೊಡಬಹುದು; ಅದು ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರ. ಯಾರಾದರೂ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಯಾರಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಮನ್ ಕಳುಹಿಸಿ ದರೆ ಅದು ಮಾತ್ರ ರಾಜ್ಯದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೇ ಬರಲಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವಂಥವರಾದರೆ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ "ದಂಡು ಬರಲಿ, ಧಾಳಿ ಬರಲಿ, ಇರಲಿ ಬಿಡು ವಾಗನೆ" ಅಂತ ಆರೀತಿ ಆದರೆ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್.ನವರು ಇರುತ್ತಾರೆ, ಸಿ.ಪಿ.ಐ.ನವರು ಇರುತ್ತಾರೆ, ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಒಂದು ದೂರು ಕೊಟ್ಟರೆ ನೀವು ನಾಳೆ ದಿವಸ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಮನ್ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಮೆಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್—ಸ್ವಾಮಿ, ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡದೆ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಆಗದಿರುವವರಿದ್ದರೆ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅದು ಹಾಗಾಗಬಹುದು, ಹೀಗಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಊಹೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈಗಿರತಕ್ಕ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರವೇ ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಂದೆ ಕರೆಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್—ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಈ ಕಡೆ ಇದ್ದಾಗ, ಮಿಸಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಊಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ರೆಕಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ತರಿಸಿ ಓದುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ್—ಮಾನ್ಯ ಆನಂದರಾವರು ಈ ರೀತಿಯ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಮೆಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್—ನಾನು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ಅವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಈ ರೀತಿ ನಾನು ಈಗಲೂ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್—ತಾವು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮೀಸಾ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಡುಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿದ್ದನ್ನು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ ?

ಶ್ರೀ ಮೆಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್—ಮೀಸಾ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಉಡುಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಏನೂ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು, ಮೀಸಾವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ—ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾದೆ ಇದೆ. ಅದು ಏನೆಂದರೆ, 'new convert is more fanatic' ಎಂದು.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್—ಮಾನ್ಯ ಆನಂದರಾವರವರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಬಯಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಮೀಸಾವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಂದಿರಲಿ ಅ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಆದರೆ ೧೯೭೬-೭೭ ರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೀಸಾವನ್ನು ಚಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರೋ ಆ ಪಕ್ಷದವರ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗಿ ತಾವು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ.

ಶ್ರೀ ಮೆಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್—ಮೀಸಾವನ್ನು ಚಾರಿಗೆ ತಂದಾಗಲೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ. ಈಗಲೂ ಕೂಡ ನಿಮಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್—ತಾವು ಆ ದಿವಸ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಿದಿರೋ, ಅವೇ ವಿಷಯವೇ ಈ ದಿವಸ ಬೇರೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆ—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರವರೇ, ನನ್ನ ದೊಂದು ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್ ಏನೆಂದರೆ, ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸ ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾವು ಕಡಿದು ಬಿದ್ದಿರಿ. ಆದರೆ ಈಗ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಸರಿಯೇ ?

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು—ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಸಮ್ಮಾನ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್—ಮಾನ್ಯ ಆನಂದರಾವರವರು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ದಿವಸ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ತರಬೇಕಾದರೂ ರಾಜ್ಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನತೆಯ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. But the point is how to rectify the defects. We are not opposing the Bill in entirety. We are opposing the bill in the general interest of the public and in the general interest of the State. ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಏನಿರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಪರಿಣಿತರು ಅನೇಕ ಜನ ಇರುವುದರಿಂದ ಆ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ತನುಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ತನಿಖಾ ಅಧೀನಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕಂಥ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಮೇಲೆಯೂ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಸೊಸೈಟಿಗಳು ಇವೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈರದ ಸಾವಿರ ಸದಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ೧೭೪ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳಿವೆ, ಸುಮಾರು ೨೨೨-೨೨೪ ಪೌರಸಭೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಅಪೆಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಡಿಪ್ಯುಟಿ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತುತ್ತಿರತಕ್ಕಂಥ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈ ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಾನೂನು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದವಾದ ಕಾನೂನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ

ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಟಿಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಿಲ್ ಮುಖಾಂತರ ಇದರ ಉದ್ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಕೆಲವೊಂದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ, ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇದೆ. ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಬೇಕು ಯಾರನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವರವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಇದು ಒಂದು ಮಹತ್ವರವಾದ ಸ್ಥಾನ, ಇದು ಕೇವಲ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕನ್‌ಸಿಡರೇಷನ್‌ಗೆ ಮಾಡುವಂಥ ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವುದೇ ತರದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರಬಾರದು. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ನಾವು ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇವೆ. ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವುದೇ ತರದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಲವಲೇರವೂ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಂದಿರಿ. ಜೊತೆಗೆ ಒಗೆ ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದೂ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತೀರಿ. ಇದರಿಂದ ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದು ಮೇಲೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲ. Here it is stated: "Appointment of Lokayukta provided that no Lokayukta shall be appointed except after consultation with the Chief Justice of the High Court of Karnataka and the Leader of the Opposition in the House in such manner as the Speaker may direct." Supposing the Chief Justice disagrees and the Leader of the Opposition disagrees. What happens? I don't know whether the appointing authority is the Cabinet of the Chief Minister. Governor means Cabinet. ಎಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ಕನ್‌ಸಿಡರೇಷನ್ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ The Chief Justice says 'We don't agree; this is the panel of names we submit to the Government for consideration, with comment' ಚೀಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್ ಎ.ಬಿ.ಸಿ. ಇಂಥವರನ್ನು ಇಂಥ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ನೀತಿ ಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮ ಈ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಯಾರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅಪೋಸಿಷನ್ ಲೀಡರ್ ಯಾರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅವರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ತಂದಿರುವುದೇನೋ ಸಂತೋಷ. I don't dispute that; Government has got powers to do anything. It is a legally constituted Government. That is not the question. My question is in case the Leader of the Opposition disagrees with the Government and the Chief Justice disagrees with the Government, then, what is the position? How should the appointment be made? ಇದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದಕ್ಕರೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ, ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಎಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾವನಗಳು ಇದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. It is very clear. Sri Arumugam is a good Speaker and he is a protector of rights. He does not tolerate the IPS and IAS. I draw his attention to this ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ, "The Cabinet has taken a decision about the appot-

ment of Lokayukta''. This I have read in the paper. The Cabinet consists not only the Chief Minister but all the Ministers. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರೊಡನೆಯೂ, ಚೀಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್‌ರವರೊಡನೆಯೂ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವೂ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೇನೆ. A person who will be appointed by the Cabinet is going to enquiry against the very same Ministers against who there are charges. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕಿಂತ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ವಿಚಾರಣೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ್ದೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನು ಎಂದರೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅದಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಇದೆ.

೧೦-೦೦ ಎ.ಎಂ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಶಿವಣ್ಣ. — ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಎಂದರೆ ಚೀಫ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್.

† ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್. — ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. It is not so. Cabinet means not Chief Minister. Cabinet consists of Chief Minister and other Ministers. Even Ministers of State are sometimes invited to the Cabinet Meetings whenever there is a discussion relating to their departments. Therefore Cabinet means Council of Ministers. ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದಂಥವರು ಲೋಕೋಪಾಯುಕ್ತರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆಗಳು ಬಂದರೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಎಷ್ಟರವೆಷ್ಟಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನ್ಯಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನೀತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೋ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಅದನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಪ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ನಿಪ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ನೇಮಕದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪದವಿದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠೆ ಇರಬೇಕು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಿಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲಾ ಸರಿ, ಆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾವರೀತಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕಳಿಸಿದಂಥ ಹೆಸರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. If the Chief Justice of High Court disagrees and if the Hon. Leader of the Opposition disagrees, then the Government can go ahead with the appointment. Let them make like that. They can very well do it. If that is the case, we can discuss it further. But, that is not the case here, it is

only said "consultation". Consultation is nothing. They may ask "What is your opinion". Whether I agree or disagree, they will simply consult me. ಸಂವಿಧಾನ ಕೇಳಬೇಕು ಅದರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೆ ಬೋಧನೆಯ ಯವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಇವತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ವಿಶೇಷ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಶೇಷಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ಅವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಲ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಅದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದೇ ರೀತಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದಿದೆ. ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೂ ಅವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಲ ಇರಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಇದು ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕು. ಯಾವ ತರಹದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ 31 ವರ್ಷ ಅವಧಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇಪ್ಪತ್ತನ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 31 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಏನೇನಾಗುತ್ತದೋ; ವೇರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ರಿಟೈರ್ಡ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಅಥವಾ ಹಾಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕೋರ್ಟಿನ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಅಥವಾ ಹಾಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ, ವಿಶೇಷಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರ ವಿಶ್ವಾಸ, ಅದಿಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೆ ಆ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಇರುವಂಥ ಒಂದು ಗೌರವ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರಿ ಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ, ನಾನಾ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿ ದ ಕೂಡಿರುವಂಥ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ೧೯೬೨ ಜನವರಿ ೧ರಿಂದ ಯಾರು ಯಾರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಅಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತು ೧೯೬೨ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೂ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುವುದೇನೆಂದರೆ ಇದು ೧೯೬೨ನೇ ಜನವರಿ ೧ರಿಂದ ಯಾರು ಯಾರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದು ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು. ೧೯೬೨ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ಇದ್ದರು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ೧೯೬೨ ರಿಂದಲೇ ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಆದರಂತೆ ೧೯೬೨ ರಿಂದಲೇ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಸೇರಿಸಿ. ಇದನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ ತರುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ನಾನಾ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪಾಸ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆಕಾಶಾತರವಾಗಿ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದರೆ ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಹಿತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಯಾರ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆ ಆಗಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಆಗಬಹುದೋ ಅವಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಯಾರನ್ನು ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ನಾನು ಹೇಳಿದವಾಗ ೧೯೬೨ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಯಾರು ಯಾರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳಾಗಿದ್ದರು ಅವರ ಮೇಲೂ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುಧಾರಣೆವಾಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅಶ್ವರ್ಯಾಕರವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ there was a press statement to the effect that a notification will be issued in a day or two. I don't know whether it is right or wrong but the press report says that such and such a person is being appointed as Lokayukta is

a day or two and he will be assuming charge. How can they do it when the Bill is not yet passed in the Assembly and it is still before the House for discussion? It requires a thorough discussion. I learnt the then Hon. Leader of the Opposition has not agreed for the name suggested and the present Chief Justice has also not agreed. It is for the Government to say about it. The then Opposition Leader Sri S. R. Bommai had discussion with the Chief Minister about this Bill. They might have had discussion with the Chief Justice also. So, I want to know from the Hon. Chief Minister what are all the correspondence that has taken place between him and the then Leader of the Opposition, the present Chief Justice and the Governor. I request the Hon'ble Chief Minister to place before the House all the correspondence that has taken place in the interest of justice and in the interest of this important and impartial Bill. All these things have to be discussed. I think the members of the ruling party would also agree with me in this behalf, because they are interested in their constituency. ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಸುಧೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪುವಂಥಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡೋಣ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಂಶಯಗಳು ಇವೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ನಾವು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವೆ ಅನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಅವರು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಂದು ಜವಬ್ದಾರಿ ಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಬಿಡುವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಕೂಡ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದವನು. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಬಿಲ್‌ಗಳು ಯಾವರೀತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾವರೀತಿ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. I know if the Hon. Chief Minister had come to know all these things he would have definitely not agreed to incorporate these hasty things in this Bill. ಇದನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಸಿಗಲಾರದೆ ನೋಡಿರಲಾರಿ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇವೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ಕಾನೂನು ಒಂದನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೇನೂ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡದೇ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದಂಥಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಒಂದು ಸಂಶಯ ಈಗ ಇದೆ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಏನೆಂದರೆ ತಾವು ತಂದಿರ ತಕ್ಕಂಥಾ ಆರ್ಡಿನೆನ್ಸ್, ಏನು ಇದೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರೋ? ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

SRI C. M. ARMUGHAM.—What is suggestion?

SRI R. GUNDU RAO.—Let the discussion take place. It is not correct on my part to say everything. There are so many other members who would like to express their views about this Bill. Let

them express their views. Later on we will come to a conclusion as to what we should do in this matter.

† SRI S. R. BOMMAI.—Madam Deputy Speaker, so far as this Bill is concerned I heartily welcome it. We don't oppose it. But I have to say one thing. As stated by the Leader of the Opposition it affects the public men except the Chief Minister and the Legislators. It covers men in the Village Panchayat, President of the Local Boards, Chairmen of the Corporations and also the President of a Small Society. Thus, it covers the entire public activity and covers all those public men involved in these institutions. I mean to say most of the public men holding important offices are affected by this Bill.

SRI K. H. RANGANATH.—How are they affected? Supposing a Chairman of a Panchayat discharges his duties fairly and honestly how is he affected by this Bill? The sole object of introducing the Bill is to have clean public life.

SRI S. R. BOMMAI.—Let me complete my say. Please don't interrupt.

SRI K. H. RANGANATH.—Please excuse me for my intervention. Madam Deputy Speaker, hon. Member Sri Bommai had first said that he welcomes the object of the Bill. And in the next stage he says the Bill had affected the public men holding important offices. I cannot understand his view point on this Bill. How can he blow hot and cold simultaneously.

SRI S. R. BOMMAI.—I will complete in one sentence what I intended to suggest. But I am surprised to hear the talk on purity of public administration from a Cabinet Minister of Sri Devaraj Urs. It is like a devil quoting the scripture. We have seen this for the last 7 years. Though I welcomed the Bill I was explaining how it affects the public men holding important offices. That is why I said I am opposing this Bill because of this clause. This is not the first time we are bringing this kind of Bill. Here I would like to remind Sri Ranganath, Hon. Minister for Parliamentary Affairs, when we were together in the Opposition in the year 1968 we moved a Private Member's Bill.

† SRI K. H. RANGANATH.—Yes, we have moved a Private Members' Bill. If that is so you should be the first men to welcome this Bill. Of course this Bill may require some amendments. That can be done if House agrees that some amendments are necessary. But I cannot understand how can hon. Member Sri Bommai could at first instance welcome the Bill and subsequently oppose it because it affects the public men.

† SRI S. R. BOMMAI.—I will explain how it has affected the public men. I was suggesting some amendments to some of the clauses in this Bill. I have also suggested number of amendments so that the very purpose of this Bill is achieved I am not opposing this Bill. My submission is since it affects the public men this Bill could be referred the Joint Select Committee. This Bill has to be referred to the Joint Select Committee in view of its importance. Therefore, I do not want to go into the details. I am also inclined to speak any thing about the correspondence that has taken place between my-self and the Government when I was the Leader of the Opposition.

When it was moved in the Lok Sabha it was referred to the Select Committee. It is an important Bill and particularly when we want to bring purity in public administration and public life and men in public life are affected, it should be referred to a Select Committee because all things cannot be discussed on the floor of the House within three hours. Many aspects of the Bill are to be seriously considered and opinions are to be sought and thereafter a comprehensive Bill is to be brought. My only suggestion is that, without going into much detail, let it be referred to a Select Committee so that such an important Bill is considered by it and it comes back before the House with all the necessary amendments. About the amendments my colleague Sri Lakshmisagar will speak.

† ಶ್ರೀ ಹಾರ್ಮಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ (ಗಂಡಸಿ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷನೇಯವರೇ, ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಷಗಳ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿ, ಈ ವಿಧೇಯಕದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಡಳಿತಗಾರರೂ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನಡೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಂಧನವನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂಥ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರೇ ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರುಗಳು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಅಂದಮೇಲೆ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದವರು ಇದನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವರುಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾನುಮತದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಆಡಳಿತ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ತಾವೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಈ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥಾದನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ತಂದಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ತಡೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ನಾವು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳು ಆಗದಂತೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಶಾಸನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಮಿಸಾ ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಮಿತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ಮಿತ್ರರುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದೆ, ಅವರು ಅವರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಯಾವ ದೋಷವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ನನಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಏನೆಂದರೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ನೇಮಕ ಮಾಡಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು

ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್‌ಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು, ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಹಾಗೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಉಪನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನೂ, ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಇದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಅವರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಮಾನ್ಯತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಅದಾಗ್ಯೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವೇಚನೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿರುವುದು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸಹಕಾರ ಸಲಹೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ಈಗಲೂ ಸಹ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಡೆಫಿನಿಷನ್ ವಿಸ್ತಾರ ಕನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಸಲಹೆ ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಇವೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಹೆದರು ಮಾಡಬೇಕು ಬಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ವಾಸ್ತವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸಲಹೆಯ ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದಿರುವಾಗ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಸಂಕುಲಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅಂಶ ಇದೆ. ಒಂದೆಂದರೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ತೊಂದರೆಬರಬೇಕು, ಅವರು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಜಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಸ್ ವಜಾ ಆದರೆ ಕೇಸ್ ಹಾಕಿದರೆಮೇಲೆ ಯಾವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕ್ರಮತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವ ಮೊದಲು ೧೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಿರಾರೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವವರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ ; ಮತ್ತು ಪಿರಾರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಇವರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಗುಂಡೂರಾಯರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅಂಥ ದೋಷಗಳೇನೂ ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದಕೆ ಮಾಡತಕ್ಕವರ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ವಿಧೇಯಕದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದೋಷಗಳು ಇವೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾಯರು, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಈ ರಾಸನದ ಕಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುಶಃ ಕೇಂದ್ರದ ಲೋಕಪಾಲ ವಿಧೇಯಕದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರ ಮೂಲಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಮಾಡತಕ್ಕ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಕಡಿವಾಣ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಏನಾದರೂ ದೋಷಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರುಗಳು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವು ಸೂಕ್ತ ಕಂಡಲ್ಲಿ ನಾವು ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ತಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ. —ನಾವು ಆಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಹಾರ್ಲಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ. —ಯಾರಾಗಬೇಕಾದರೂ ಆಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ತಾವುಗಳು ಒಪ್ಪಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಮಾಡತಕ್ಕವರ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಕಡಿವಾಣ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಈ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

* ದಾ. ಬಿ. ವಿ. ಜನಾರ್ಥಿ (ಗೌಡ್ ಗುಡ). —ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ತಂದಿರತಕ್ಕ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಎಂದರೆನು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಎಂದರೆ, ಪ್ರಿವೆಂಷನ್ ಈಸ್ ಬೆಸ್ಟ್‌ದೇವ್ ಕ್ಯೂರ್ ಅಂದರೆ ರೋಗ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ರೋಗವನ್ನು ಪ್ರಿವೆಂಟ್ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು. ರೋಗವನ್ನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವೋ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಗಳು,

ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವ ವುಳ್ಳದಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಒಂದು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ತರಬೇತಿಯ ಮುಂದೆ ಈ ಒಂದು ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ತರಬೇತಿಗಾಗಿತ್ತು ಅವರು ತಂದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇವೆ, ಆಗತಕ್ಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೇ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ತಾವೇ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಬಾರದು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ದುರುಪಯೋಗವಾಗಬಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಮುಂದೆ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಅಪರಾಧ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ ಸಾಬೀತಾಗಿದ್ದರೆ ಕಂಪ್ಲೈಂಟ್ ಕೊಟ್ಟವರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವರು ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಣವೂ ಸಹ ವಾಪಸ್ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಆಡಳಿತ ವರ್ಗ ವನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ಪೀಡೋ ಮೀಟರ್ ಇದ್ದಂತೆ. ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾವ್ ಅವರೂ ಸಹ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಬಸ್‌ನ್ನು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಸ್ಪೀಡೋ ಮೀಟರ್ ಇರುತ್ತದೋ ಅದೇರೀತಿ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ದುರುಪಯೋಗವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಇದು ಸ್ಪೀಡೋ ಮೀಟರ್ ಇದ್ದಂತೆ. ಇದರ ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೈತ್ರ್ವ ವರ್ಗವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಹೈತ್ರ್ವ ವರ್ಗವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಶೀರಾಳಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಹೊಸನಗರ) :— ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರವರವರೇ, ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಶಾಸನವನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಆತುರದಲ್ಲಿ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ತಕ್ಕಂಥದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಂಥ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಅಪ್ರ ಕೃತ. ಯಾರು ಇವೊತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಅಣತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೇ-ಹುಜೂರ್ ಹುಂಬಳವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ನಿವೃತ್ತರಾದವರು ಕೆಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರ ಪೈಕಿ ಯಾರನ್ನೂ ದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ತರಾತುರಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ಇನ್ನು ಕೇವಲ ೩ ತಿಂಗಳಿದೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಇಷ್ಟೆ, ಅನೇಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕಾರಣ ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಟುವಾಗಿ ವಿರೋಧ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಶಾಸನ ತೆರಬೇಕಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಲವಿದೆ; ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ವಿಚಾರ ವಿವಿಮಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಏಕಾ ಏಕಿಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ತಂದು, ತಮಗೆ ಸಂಖ್ಯಾಬಲವಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವೂ ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ನೇಮಕವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದರೆ.—

“In consultation with the Leader of the opposition and Chief Justice. It is not binding on the Government. It is only consultation.”

ಆದರೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಪ್ಪಬಹುದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಪ್ಪದಿರಬಹುದು; ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಏನಿದೆ ಎಂದರೆ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತವನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇನ್ನು ಹಿರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಿಮ್ಮ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಹಾರ್ಡ್‌ಫೀ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ. — ಇಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಪರ್ಯಾಯ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇನ್‌ಸಿರ್ವೇಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. Aggrieved or affected party should complain to the Lok Ayukt and Lok Ayuktafter enquiry must make a report to the concerned Department and they have to correct mistake, if any.

10-30 ಎ. ಎಂ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಶೀರಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. —

ಮಾನ್ಯ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಏತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ನೇರವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದಂಥ ಶಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೂ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೂಲಕ ಹೊರಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದೆ. ಈಗ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ಏನಿದ್ದಾರೆ, ಅವರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಒಂದು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ದುರದ್ದೇಶ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ತಮಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ತುಮುಲ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಅಂಕುಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಇದನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಇದನ್ನು ಜಂಟಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾದಂಥ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರುವಂತಹ ಕಲಂಗಳನ್ನು ನಾವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಈಗ ತಂದಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ಮಗಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾಮ್ (ರಾಜಾಜಿನಗರ). — ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿಯವರೇ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಬಿಲ್ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು, ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾದಂಥ ಶ್ರೀ ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಅವರು ಮತ್ತು ಶೀರಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಹನವಾದಂಥ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಇಂಪ್ರೂವ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಒಂದೇ ಸಲ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತಹ ಶಾಸನ ಇದು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಸಲಹೆಗಳಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾಮ್ ಅವರ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶೀರಾಳಿಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಯಾವುದರಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ರಾಜಕೀಯ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಶುದ್ಧವಾದಂಥ ಬಿಲ್ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದಂಥ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾದಂಥ ಅಂಶಗಳಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನನಗಂತೂ ಅದು ಹಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಗೆ, ಇದು ಹೀಗಾದರೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾಮ್ ಅವರು ಯಾವುದೇವುದೋ

ಊಹೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಮಾನ್ಯ ಶೀರಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಇದನ್ನು ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯ ದುಷ್ಕರಿಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಮಗೆ ಆಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅದು ಆಪ್ತ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕ್ಲಾಸ್ ಗೆರಿನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಪಾಸಾಗಿ ಹೊರಗಡೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ತಮಗೆ ಆಗದವರನ್ನು ಆಪ್ತವೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೆದರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸುಳ್ಳು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಏನೇನಂದರೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರವೇ ಸುಳ್ಳು ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಯಾರ ಮೇಲೂ ಹೊರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದರೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಾರ್ಟಿಗಳು ಬಹುರೇನೇಲೊಬ್ಬರು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಇದೆ. ಮಾತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವವರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಡಿಪಾಜಿಟ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವವರು ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಡಿಪಾಜಿಟ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದಕಾರಣ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಒಂದು ರೀತಿ ಕೋರ್ಟಿನಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಪ್ಪುಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶೀರಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಲಾಯರ್ ಅವರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಜ್ಞಾನ ಬೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಅವರು ಈಗ ಏನು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರು ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮಸೂದೆಯ ಕ್ಲಾಜ್ ಗೆರಿ ಅನ್ನು ಅವರು ತೆಗೆದು ಓದಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ತಪ್ಪು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪುಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸತಕ್ಕ ಅವಕಾಶ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರು ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಇದನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ದೇಶದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ಲಾಜ್‌ಗಳು ಇವೆ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಾಯಜ್ಞ ಆದರಲ್ಲಿ ಇವೆ ಅವು ಸಾಲದು ಇನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ. ಈಗಲೇ ಅವರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ಕೋಪ್ ಇದೆ. ಈ ಒಂದು ಮಸೂದೆ ಕಾನೂನು ಆದಮೇಲೆ ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಇದೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬಹುದು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈಗ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಸ್ಕೋಪಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡದೆ ಇದು ಸೆಲೆಕ್ಟ ಕಮಿಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ತನಕ ಕಾಯಬೇಕು ಎಂದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್‌ಪೋನ್ ಮಾಡಿದ ಕಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯು ತರುವುದು ತಡವಾಗಿದೆ, ಈ ವೇಳೆಗೆ ಇದನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದರೆ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಒಬ್ಬರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಅಂಶಗಳು ಅಡಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಚೀಫ್‌ಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಹಣವನ್ನು ಲಪಟಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ವಂತ ಅಳಿಯನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ತಂಬಿ ತುಳು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ, ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ವಾದ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಧರಣಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲು ಈ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಇದನ್ನು ಪಕ್ಷ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರು ಹೈತೋರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಗತ ಮಾಡ

ಬೇಕು. ಇದು ಈ ಸದನದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥಾ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವಾಗ ಅಡಳಿತ ಪಕ್ಷದವರ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಇದನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಡೀಟೈಲಾಗಿ ಕ್ಲಾಜ್ ಬೈಕ್ಲಾಜ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಸೂದೆಯ ಕ್ಲಾಜ್ (೨) ಡೆಫಿನಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅದು ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪೋನ್ ಇದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅಡಳಿತ ಪಕ್ಷದವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಂಶಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಮಸೂದೆಯ ಸಬ್‌ಕ್ಲಾಜ್ (೨) (ಎ)ನಲ್ಲಿ "has abused his position as such public servant to obtain any gain or favour to himself or to any other person or to cause undue harm or hardship to any other person, ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಪಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದುದು.

ಇನ್ನೊಂದು ನನಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಒಂದು ಕ್ಲಾಜನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಏನೆಂದರೆ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ. ಈ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಯಾವ ಶಾಲೆಗಳು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರ್ ಆಗಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡೆದರೆ ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಏನೇನು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಸೊಸೈಟಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ಕೆಳಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರಿಗಿರತಕ್ಕ ಸೊಸೈಟಿಗಳು ಸಮಾಜ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦ ಸಾವಿರ ಸೊಸೈಟಿಗಳು ಇರಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅವ್ಯವಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತವಂತಾಯಿತುಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಆಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೇರವಾಗಿ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಸೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನಾನು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಹೈಲೂರ್‌ವಹವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮನ್ ಗುಂಡೂರಾಮ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಇದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀನ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ನಿಶ್ಚಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಬೇಕೋ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪಾಲರು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟಿನ ಮಾಜಿ ಜಡ್ಜ್ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮಾಜಿ ಜಡ್ಜ್ ಆಗಿರಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಇವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮಗೆ ತೋಚಿದವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಅವ್ಯವಹಾರ ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕು, ಮುಖ್ಯ

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೇಫ್‌ಗಾರ್ಡ್ ಇಡಬೇಕಾದರೆ ಇದನ್ನು ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಕೋಪ್ ಇದೆ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಅಪಾದನೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಮಾಡಬಾರದು ಅದು ಬೇಡ ಎಂದು ಎರಡನೇ ಅಲ್ಟರೇನೆಟೀವ್ ಅನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಸಜೆಸ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜರವರನ್ನು, ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜರನ್ನು ಕ್ಲಶ್ಶನ್ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಮತ್ತು ರಿಯಾರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ? ಇನ್ ಕನ್‌ಸಲ್ಟೇಷನ್ ಆಫ್ ಚೀಫ್ ಜಸ್ಟಿಸ್. ಅಂದರೆ ಇವರನ್ನೇ ಕ್ಲಶ್ಶನ್ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನಾದರೂ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರು ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರು ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ತೋರಿಸುವುದಾದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದೇವೆ. ಇವತ್ತು ಏನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಶುಂಬಿತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಏನು ಅಪಾದನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಇವು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ ಓದಿದ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ನಾನಾ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಇದನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮನೋದಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅದು ಕಾರ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಲಂಚಗುಳಿತನ, ಸ್ವಜನಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ ದೇವೇಗೌಡ :— ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಯವರೇ, ಈ ಆಯುಕ್ತ ವಿಧೇಯಕೋಲೇಯಕವನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಈ ದಿವಸ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಈ ಸಭೆ ಈ ವಿಧೇಯಕಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನು ಸಮರ್ಥನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಈ ಸಭೆಗೆ ೧೦ ೧೫ ನಿಮಿಷ ತಡವಾಗಿ ಬಂದೆ. ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಂದ ಅಡೀಗ ನೆನ್ಸ್ ಹೊರಡಿಸುವುದರ ಮುಖೇನ ಇದನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತೀವ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕಾತುರತೆ ಇತ್ತು ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸದನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಓದಿನ ದಿವಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿರುವ ರೀತ್ಯ ರಿಯಾರನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ನಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ನಾನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇರತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಬಗ್ಗೆ ಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ಏನಂತಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಖಾಸಗೀ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಜನತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಆರೋಪ, ಅಪಾದನೆಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಅಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದು ಸಾಭಾವಿಕ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವರು ಲಂಗುಲಗಾಮ್ ಇಲ್ಲದೆ ಆರೋಪವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಳಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ನಮಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನಾವು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾತನಾಡಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಹೊರಗಡೆ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವರ ಮೇಲೆ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾದ ಆರೋಪ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ, ಡಾಗೂ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ನಾನೇರಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಂತಹ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಂತ ಆರೋಪ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಇವತ್ತು ಇಡೀ ರಾಜಕಾರಣ ಬಹಳ ಕಲ್ಮಶವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕಲುಶಿತವಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತು ಯಾರ ಬಗ್ಗೆ ಯೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ ; ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ನಾನಾಪೀಠಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ತಂದಿರತಕ್ಕ ಮನೂ ದೆಗಳನ್ನು ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೇ ? ಅವಳು ತನ್ನ ಪಾವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ತೋರಲು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ ? ಇವತ್ತು ಅಂತಹ ಮಾತಾಪರಣದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ರಾಜಕಾರಣ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಅದರ ಒಂದು ಸಂಶಯವೇನೆಂದರೆ, ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಏನು ಮಂಡನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗುತ್ತ

ದೇವೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ಅದು ಅಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಸ್ಟೇಟ್ ರೀಆರ್‌ನೈಸೇಷನ್ ಕಮಿಟಿಯವರು ಕೊಟ್ಟು ಪರದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಪರದಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಹೊರೈಲ್ಯಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಬಿಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುಶಃ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಹಾಲಿ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾಗಿರತಕ್ಕ ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾಯರ ನಾಯಕಿಯವರು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಕ್ರಮ ಇರಕೂಡದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯಾಂಗವನ್ನೇ ತಿಮ್ಮಪಡಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು.' The Prime Minister should have all immunity 43rd amendment, if I am correct. ಜನತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಯಾರೇ ಇರಲಿ ಅವರು ಕೆಲವು ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಒಳಪಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಇಲ್ಲಿದೆ. Nobody should question. ರಾಜ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರು ನಾನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೋಡಾನ್ವಿಡೆನ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಈ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ವರೂ ಬೇಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಸಂತಾನಮ್ ಸಮಿತಿ ಯವರು ಹೇಳಿದರು ಅದಾದರಿಂದ ಈ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರ ಇದನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವು ಎನು ಇದೆ ಆ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಅಪಾರ್ಥದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಬಹುದು. Mala fide intention ನಿಂದ ತಂದಿದ್ದೀರಿ ಎನ್ನ ತಕ್ಕ ಭಾವನೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡಬಾರದು. ಈ ವಿಧೇಯಕದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ಇರಬಹುದು. ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿಷಯ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಈಗ ಏನು ಒಂದು ಕರಡು ಮಸೂದೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಆ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾದನೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅದು ಇವತ್ತು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲ್ ಕಾನೂನಿನ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಬರಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಪ್ರಶೋಸರ್ ಇದೆಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆ ದ್ರಾಫ್ಟ್ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳು ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

11-ಎ. ಎಂ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ್:—ನಾನು ವಿಚಾರ ಕೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಈ ಮಸೂದೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ:—ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಉಪನಾಯಕರಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ್‌ರವರು ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಹಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲಮಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಧಾರಣೆ ವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇದರ ಜನರಲ್ ಕಾನ್‌ಸೆಪ್ಟ್ ಏನಿದೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈಗ the draft bill is pending before the Parliament. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಳವಡಿಸಿಲ್ಲವೇ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲೀ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲೀ, ಶಾಸಕರಾಗಲೀ, ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲೀ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ಸಂಶಯವನ್ನು ತಾವು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ

ದಂಥ ಕೆಲವು ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಕೂಡ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನು ತಕ್ಕಂಥಾದ್ದನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನು ತಕ್ಕಂಥ ಭಾವನೆ ಅವರಿಗಿದೆ. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಆಲ್ಟಿಮೇಟಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಅಂತ ಅಲ್ಲ, ಹಲವುಸಾರಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಯಾರೊಬ್ಬರ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ಒಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯ ಕೂಡ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಇರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡರೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಹೇಳಿರ ತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಏನೆಂದರೆ it is only a sort of a recommendation. The authority must be given to the Governor for a final decision. ಆಗ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಸಂಶಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಲಿ. But the final decision must be by the Governor. ಇದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರೂ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನೀವೂ ಸಹ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಪ್ತರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅದನ್ನು ತಾವು ಬಹುಶಃ ಮಾನ್ಯತೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ನಾನು ಅಶಿಸು ತ್ತೇನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅದು ಮತ್ತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅಪವಾದನೆಗೆ ಗರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ independent decision by the Governor, ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಆಳುವದಿಲ್ಲೇ. ಈಗ ವಿಜಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ನವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ಈಗ ಅವರ ಅನುಶ್ಠಿಕೆ ಇದೆಯೇ ? ಡ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನ್ ಆಫ್ ವರ್ಕ್ ಗೋಸ್ಕರ ಖರ್ಚಾಗುವ ಹಣ ಎಷ್ಟು ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆಯ ಖಜಾನೆ ಸದಸ್ಯರೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಕರಪ್‌ಷನ್ ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ? ನಾನು ಒಂದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಾಗ ವಿಜಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್ನಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಸಮಿತಿಯವರಾದ ನಾವು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದವು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಅಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಅವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಒಂದು ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಕೂಡ ೫ ವರ್ಷ, ೬ ವರ್ಷ ೭ ವರ್ಷ, ೮ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಅವರಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವತ್ತು ನಾವು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ವಿಜಲೆನ್ಸ್ ಅನ್ನು ನಾವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆಯೋ ಆ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ೧೦ ಅಂಶಗಳಾದರೂ ಸಫಲವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಇದ್ದರೆ ವಿಜಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್ ಅನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಾವು ಸ್ಕ್ವಾಪ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ತಾವು ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ. ಇವತ್ತು ಯಾರೊಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಇನ್ನು ೬ ತಿಂಗಳಾದಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ; ಅವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಅವರಮೇಲೆ ಈ ಒಂದು ವಿಧಾಯಕದ ಚೌಕ ಟ್ರಿನಿಟಿ ಫಿರ್ಯಾದು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಜನತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದ ಕಷ್ಟಗುವುದಿಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರಿಗಾದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಫಿರ್ಯಾದನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ದ್ದೀರಿ. From the date of occurrence, within one year a complaint can be lodged. ಎಂದು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ವಕೀಲನಲ್ಲ, ಆದರೂ

ಈ ಬಂದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಪೀಠಿಯಾಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ, ನಾಳೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಮಂತ್ರಿ ಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಪಾದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವನ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ಯಾಗಿ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದಂಥವನು ಇವತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ; ಇಂತಹವನ ಮೇಲೆ ನೀವು ಹೇಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ? ಈ ಒಂದು ತೊಡಕನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಇದನ್ನು ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಇವತ್ತು ಶಾಸಕರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಏನು ತಂದಿದ್ದೀರಿ ? ಈ ಶಾಸಕರು ಒಂದು ಕಡೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ ಸೆಸ್ಟೆಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೇನೂ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಬಾಡಿಗೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೀಗಲ್ ಲಕ್ಷಣ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದುಕಡೆ ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟರ್ ಆಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಈ ಬಂದು ತೊಡಕನ್ನು ತಾವು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಇವತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹುಸಸ್ಸು ಇದ್ದರೆ ಶಾಸಕನನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಡ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಾಸಕರು ಎನೂ ದೈವಾಂಶಪುರುಷರೇನಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಶಾಸಕರಿಗೂ ತಾರತಮ್ಯ ಏಕೆ ? ತಾವು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ತಾನು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಯಾವುದೇ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರಲಿ, ನಾನು ಕಳೆದ 31 ವರ್ಷಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಇವತ್ತು ಶಾಸಕರನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಸ್ಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಬಗ್ಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ.

ಈ ಒಂದು ರೀತಿ ಇವತ್ತು ಜನತತ್ವಕ್ಕೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಮೂಲ ಅಪಾಯ. If you are really sincere to all of us of vote to day to include the legislators also ಯಾರು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್, ಸೆಸ್ಟೆಟಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವಂಥ ಜನ ಸಾವು, ಸಾವು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಸಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರತಕ್ಕಂಥ ಸೇವೆಗೆ ಇವತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು Come under the category of public servants. ಅವರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಸಂಸದರಲ್ಲಿ ಆ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತು ಸಾವು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದೇವೆ. ಸಾವು ಇಲ್ಲಿ 31 ವರ್ಷ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 31 ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಸಾವು 31 ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಯುವವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಯಾವ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಕೂಡ ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗ ವಿನಿದಾರ್ ಅವರಿಗೂ ನಮಗೂ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರೇ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ಜನ ಸಾವು ಇವತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿವೇತನ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬಾದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಹುಸಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀತೆ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆ ಆಗುವಾಗ ತಾನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದಂತೆ ನಾವೂ ಹಾಗೇ. ಯಾರು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೂ ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಮಾನ್ಯ ಗೆಳೆಯರಾದ ಮೆಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾಯರ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಒಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಪ್ರತಿ ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗ್ರೋವರ್ ಕಮಿಷನ್ ಐಂದೆ ದೇವಗೌಡರು ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಅಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಭಿವಿರೋಧ ಹಾಕಿದರು.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ :— ನಾನೇ ?

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ. — ನೀವಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಲಘುವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದು ಬೇಡ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯ, ಅಪ್ರಕೃತ. ದೇವೇಗೌಡರು ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಅಫಿಡವಿಟ್ ಹಾಕಿದರು. ಒಬ್ಬ ಶಾಸಕ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಪಗಾರ ಕೊಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಶಾಸಕ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕ ಇಲ್ಲ. 30 ವರ್ಷಗಳ ದೇಶದ ಜನತಂತ್ರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ವಿರೋಧಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವಾಗ ಆಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆ ಆಗಬೇಕು, ಆಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬಂದರೆ ಯಾರೂ ಹಿಂತೆಗೆಯಬಾರದು. ಅದನ್ನು ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದಂಥ ತೀರ್ಮಾನ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಶಾಸಕರು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಖನಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೂತುಕೊಂಡಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ದಯಮಾಡಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಬಹುಶಃ ತಾವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರತಕ್ಕವರು ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದಂತಹವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ದಯಮಾಡಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ. ತಾವು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಒತ್ತಿಗಳು ಇರಬಹುದು ಒಂದು ವರ್ಷ ಇರಬಹುದು, ಒಂದು ವರ್ಷ ಇರಬಹುದು. ಜನ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತೀರಿ. ಅದರ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡು, ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕೂರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬಾಧೆ ಏನು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. There must be some sort of control.

ಇವತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ ಅದನ್ನು ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ, you have brought this with mala fide intention. ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅನಂದರಾವ್. — ಮಾನ್ಯ ದೇವೇಗೌಡರು ಶಾಸಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಮಸೂದೆಯ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಕೂಡ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕು ಎಂದು. We must be above board. ಈ ಕ್ಲಾಸ್‌ಸನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಅವರು ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ಯಾಪರ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವೆಂಟ್ಸ್ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಡಿಫೈನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಥೇರ್ಟ್ಸ್, ವೆಸ್ಟ್ ಥೇರ್ಟ್ಸ್, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ, ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ಎಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಪಾರ್ಟಿ ಆಫ್ ದಿ ಎಸ್ಟಾಬ್ಲಿಷ್‌ಮೆಂಟ್, ಅವರ ಸ್ತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರನ್ನು ಜಾರ್ಜ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಶಾಸಕರು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವೆಂಟ್ಸ್ ಡೆಫಿನಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ? ಇದನ್ನು ಕ್ಲಾರಿಫೈ ಮಾಡಿದರೆ, ಕಾನೂನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ. — ತಾಲ್ಕುಕ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಏನಿದೆ ಅಂದರೆ, He is only a presiding deity, He is not a public servant. ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಏನು ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಚೀಫ್ ಆಫೀಸರ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. We are bringing the Municipal and the Taluk Board Presidents under the purview of the Act.

ಶ್ರೀ ಮಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್. — ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಪಾರ್ಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಎಸ್ತಾಬ್ಲಿಷ್‌ಮೆಂಟ್ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಯಾಂಕ್ಷನ್‌ಗೂ ಸೈನ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಹಣ ಇವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಗಂಗಾಧರನ್. — ನಿಮಗೆ ಆ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಏಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ?

ಶ್ರೀ ಮಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್. — ಆಳವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ.

† ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ. — ಏತಕ್ಕೊಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಿದೆ ಸಭೆಯ ಕಾಲ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳವರಿಗೂ ಸಹ ತೀವ್ರತೆ ಇದೆ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಇವತ್ತಿಗೇ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಇವತ್ತು ಈ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕ್ಲಾಜ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರರವರು ಒಂದು ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ನಾವು ಒಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ ಈ ಸಭೆ ಏಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಂಚಿತವಾಗಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಏನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಏನ್ನೂ ದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವುದು ಇದ್ದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವತ್ತು ನಾವು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವೆಂಟ್ಸ್‌ಗಿಂತ ಯಾವುದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಒಬ್ಬ ಶಾಸಕನಾಗಿ ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ೨೯ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತನಾದರೆ ಆತ ೭೦ ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ೩೦೦ ರೂ. ಗಳ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹುಕುಂ ಕೂಡ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಹಿಂದೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೋಹನ್‌ರಾಮ್ ರವರು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು ಅವರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಸಹ ನಾವು ಬರುತ್ತೇವೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪರಿಕ್ಯುಲರ್ ಕೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರೆಕಮೆಂಡ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಬರುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಗಳವರು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳವರು ನಾವು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಡಿಟೇಲ್ಸ್ ತರಿಸಿ ನೋಡಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಕಾಲವೇ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅದೇನೂ ಕೆಲಸವಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ನಾವು ಹೇಳಿದಾಗ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿರುತ್ತೀರಿ. ಹಾಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಇಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಗಳವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನುಣುಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮದೂ ಕೂಡ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಮಗೂ ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವವಿದೆ ಬಹುಶಃ ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕವರು ಈ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ೩೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೀರಿ. ೯ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಎಳೆನವರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂಥ ಮತ್ತೆ ಯಾರಿಗೂ ಆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ ಆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಒಂದು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮೂವ್ ಮಾಡುವಾಗ ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗದ ಜನ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕಾದರೂ ಇರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿನ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು, ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇಯವರೇ, ಈ ಒಂದು ವಿಧೇಯಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಫಿರ್ಯಾದ್ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ. ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಆಧಾರ ರಹಿತವಾಗಿ ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಬಾರದು ಅಂತ, ಅದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆ ಒಂದು ಶರತ್ತು ಇರಬೇಕು ಏತಕ್ಕೊಂದರೆ ನಾನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ೬ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಸಾರಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ ನನ್ನ ಆಪಾದನೆ ಸರಿಯಲ್ಲ ಅಂಥ ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇವತ್ತು ಕಮಿಷನ್ ಮಾಡಿದೆ, ಆ ಕಮಿಷನ್ ರವರು ಕೆಲವು ಆಪಾದನೆಗಳು ಸರಿ ಕೆಲವು ತಪ್ಪು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ, ಎಲ್ಲಾ ತಪ್ಪು ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅದರ ಮೆರಿಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡಿ ಮೆರಿಟ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗು

ವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಆದರೆ ಒಂದು ಕಮಿಷನ್ ನವರು ಆಪಾದನೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಅಸತ್ಯವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಇದರಿಂದ ಅವರ ಮುಖಂಡತ್ವಕ್ಕೇ, ಅವರ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಷನ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಮಾಜಿ ಮಂತ್ರಿಗಳವರು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಸೆಕ್ಷನ್ ಶೂಟ್ ಹಾಕುತ್ತೇವೆಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಮಿಷನ್ ಆಫ್ ಇನ್ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಪ್ರಾವೀಷನ್ ಇದೆ ನನಗೆ ಮೇಲೆ ತಾವು ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಸೆಕ್ಷನ್ ಶೂಟ್ ಹಾಕುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾಕಿ ಅಂತ ಪುನಃ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ತಾವು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ ಅಂತ ಪುನಃ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರು ಪತ್ರ ಹಚ್ಚುವುದೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತನಿಖೆಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೂಡ ಒಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅರಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲೂ ಸಹ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಹಲವಾರು ಇಲಾಖೆಗಳವರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಯಾರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೋ, ಎಲ್ಲೋ ಏನೋ ಅವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಕಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಕಂಡಿರುವವರೂ ಇಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಪತ್ರ ಹಚ್ಚುವುದು ಹೇಗೆ? ರುಜುವಾತು ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆಗ ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗದೊಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗೆ ಬಂತು? ಶಾಸಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ಏನು ಇತ್ತು ಆಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಂಚಿತವಾಗಿ ಏನಿತ್ತು? ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟಾಯಿತು? ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಆಮೇಲೆ ಕೋಟಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಸ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಅದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬರುತ್ತದೆ? ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆ ರೀತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪತ್ರ ಹಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ತನಿಖೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ೧೯೬೪ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆ, ಶಾಸಕರು, ಮಂತ್ರಿಗಳವರು ಮತ್ತು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ಬಂಧುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಇಂತಾ ಒಂದು ಬಿಲ್ ಇರಬೇಕೆಂದು ಆಗಲೇ ನಾನು ಪಕ್ಷೇತರದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ತಂದಿದ್ದೆ. ಆಗ ಸುಮಾರು ೨೫ ಜನ ಶಾಸಕರು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ತಾವು ಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರೊಸೀಡ್‌ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಬಹುದು. ಇವತ್ತು ಕಳೆದ ೩೨ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಳುಶಿತವಾದ ವಾತಾವರಣ ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಬಿಲ್ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಒಂದು ಆಪಾದನೆಗೆ ಟೀಕೆಗೆ ಅದು ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಹಜವಿರಬಾರದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನಿತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಈ ಮಸೂದೆಗೆ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ, ಇವತ್ತೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಹೋಗಿ ಇವತ್ತೇ ಹೋಗಿ ಅಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಜನ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಆ ವಿಷಯ ಬೇರೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಜನಗಳ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿರಲಿ ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ಸರಿಯಾದ ಕೆಲವು ಸರತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ, ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಠೇವಣಿ ಇಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಾಕಿಯವರ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಠೇವಣಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ ಆ ಕ್ರಾಜ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು? ಅದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಆಗಬೇಕು ಅದನ್ನು ತಾವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಿ ಅನೇ ? ಲೋಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಸಿಬ್ಬಂದಿ

ಯವರು ಆಗಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರನ್ನು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್ ಮೇಲೆ ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತೀರಿ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರನ್ನು, ಅವರು ಡಿ.ಐ.ಜಿ.ನೋ ಇಲ್ಲ ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರನ್ನು ಎರವಲು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೀರಿ. ಅವರಿನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಪಾಪ ಅವನ ಸರ್ವಿಸ್ ಪೇರೆಂಟ್ ಅಗನ್ಯುಜೇಷನ್ ನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಯಾರೋ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂದರೆ ೧೧ ಸಾವಿರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಏತಕ್ಕಿಂತಲೇ ಗ್ರಹಚಾರವಂತಾ ನನ್ನ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ಅವನಿಗಿರುತ್ತದೆ.

೧೧-೨೦ ಎ. ಎಂ.

ಲೋಕಾಯುಕ್ತರು ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಬಾರದು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್ ಏನಿದ್ದಾರೆ ಇವರಿಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳನ್ನು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕು. They must be independent. There should not be any hold by the State Government against such investigation machinery. ಅದಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಕೂಡದು. ಇದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾರು ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಅಪಾದನೆಗಳು ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಲೋಕಾಯುಕ್ತರು ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ೧ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಶೇವಣಿ ಹಣವೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಜೊತೆಗೆ ೨ ವರ್ಷ ಸಜಾವನ್ನು ಕೂಡ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಜುಲ್ಮಾನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಇವತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಗರಸಭೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ೧ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಶೇವಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು, ಅಪಾದನೆ ರುಜುವಾತಾಗಿದ್ದರೆ ೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ದಂಡ ತೆರುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ೨ ವರ್ಷ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತಯಾರಾಗಿರಬೇಕು. ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲೀ, ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳಾಗಲೀ ಆ ಮಧ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರು, ಅಂಥವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ಬರಬಾರದು. ಅವರ ಮುಖಂಡತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಆದರೆ ಅಪಾದನೆ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ ಅವರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ನಾವು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಅಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಸಾಕಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲಾತಿಗಳೂ ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು manipulate ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹಲವಾರು ಆಯೋಗಗಳವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಮಿಷನ್ ಆಫ್ ಎನ್‌ಕ್ವೈರಿ ಆಫ್ ಕೆಳಗೆ ಕಮಿಷನ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದಿದೆ ಅವರಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಗೋವರ್ ಕಮಿಷನ್ ಒಂದನ್ನೇ ಅನ್ವಯ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ದಯವಿಟ್ಟು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಹಲವಾರು ಆಯೋಗಗಳವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಮ್ಯಾನಿಪುಲೇಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಬಹುದು, ನಾನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಆ ರೀತಿ ಮ್ಯಾನಿಪುಲೇಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಟ್ಯಾಂಪರ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಆದರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪಾದನೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ತಂದು ನಿಮ್ಮ (ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ) ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಗಮುಂದೆ ಹಾಕಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ

ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾರು ಅಪಾದಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ for what purpose this Bill? ನೀವು ಲೋಕಾಯುಕ್ತರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟು ಕೂರಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪದ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೇ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರು ಎಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತೆರಿಗೆದಾರರಿಂದ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ತುಂಬಿದಂಥ ಹಣ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕು ಏನಿದೆ ಅದನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದು ಕೇವಲ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶಾಸಕರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. A tax payer can go to the Commission and he can say that my money which I have paid in the form of tax has been defrauded by the administrators, ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ೫ ವರ್ಷ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಾರು ದೂರು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ? ಇದರಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಯನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ದಯಮಾಡಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆಯಾದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಿದವರು ಅಪಾದನೆ ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಂತ್ರಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೆ ? ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ ಬರಲಿ, ಜನತಂತ್ರ ದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಒಂದು ಸರ್ಕಾರ ಇದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸರ್ಕಾರ ಬರಬಹುದು. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಅವರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ವಿಚಾರಣೆಯಾದರೆ ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ? ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಕರಣಾನಿಧಿಯವರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಡಿಸ್ ಮಿಸ್ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬಹುಮತ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ ಎಂದೂ ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಇವತ್ತು ಯಾರಾದರೂ ದೂರು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತಯಾರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬತಕ್ಕಂಥ ಸೆಕ್ಷನ್ನ್ನು ಈ ಮಸೂದೆ ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವಾಗ ವಿಚಾರಣೆ ಕೂಡ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ತಯಾರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಇದು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯದ ಆವುಟ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಸೂದೆ ತಂದಿದ್ದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಮನಸ್ಸು ನಿಮಗಿದ್ದರೆ ಅದೇನು ಪಕ್ಷದವರು ಹೇಳುವ ಮಾತು, ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಕ್ಷರಹಿತ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆ ಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಸೂದೆ. ಕೇವಲ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಿ, ಎಂದರೆ ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಅಪಾದಿತರ ಮೇಲಿದ್ದಂಥ ಅಪಾದನೆ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಲೋಕಾಯುಕ್ತರು ಹೇಳಿದರೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ? ಸುಳ್ಳು ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೀರಿ. ಆದರೆ ಅಪಾದಿತರ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಪಾದನೆ ದೃಢಪಟ್ಟರೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಯಾರು ಆ ಅಧಿಕಾರಿ ? ಅವರು ಗೃಹಮಂತ್ರಿನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಇನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಪುರ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಯಾರಾದರೂ ಸಹ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯವರು ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಮತ್ತೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು. ಇದು ತಾವು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಕಳಿಸುವುದು, ಆಗ ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡುವುದು. ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಗೌರವರವರು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವಂದಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುವುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಗೌರವರವರು ಪರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಈ ಸಭೆಗೆ ಒಂದು ಅನ್ಯಾಯಲೇ

ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಸಾಮಿ ? ಇಷ್ಟಲ್ಲಾ ಎಕ್ಸೆಜ್ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಇವತ್ತು ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಪಾದನೆ ಸಾಬೀತು ಆದರೆ ಇಿ ವರ್ಷ ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ಅಪಾದನೆ ದೃಢಪಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ವರ್ಷ ಸಜಾ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಗೌರವರವರು ಈ ಸಭೆಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಆನ್ಯಾಯಲಾ ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ, ಸಮಿತಿಯವರು ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಿತಿ ಯವರು ವರದಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಇವತ್ತು ಏನಾಯಿತು ಅದೆಲ್ಲಾ ? ಈ ಶಾಸನಸಭೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಾಲ ಇತ್ತು. ಮಾನ್ಯ ಟಿ. ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿಯವರ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ರವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನಾವು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ಶಾಸನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಗಂಭೀರ, ಘನತೆ ಇದ್ದಂತಹ ಕಾಲ ಇತ್ತು ಎಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಈ ಶಾಸನಸಭೆಗಳು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ನಾವು ಆ ದರ್ಜೆಗೆ ಅದನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೇಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗ ತ್ತದೆ ? ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೈಸಿಫೈ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಮುಂದೆ ಅಪಾದನೆ ಜರುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಏನೇನು ಸಾಕ್ಷಿ ನಾವು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಗುರವಾಗಿ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾಸ್ ೧೯ರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:—

“19. Power to exclude complaints against certain classes of public servants.—ಏತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಇದು ನಿಮಗೆ ? ಫಿರ್ಯಾದು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಅವನು ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ, ೧೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಠೇವಣಿ ಕೊಟ್ಟು ಇಿ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ಅದನ್ನು ಎಕ್ಸೆಜ್ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಏತಕ್ಕೆ ? ಇವತ್ತು ತಮಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಕೆಲವನ್ನು ತಾವು ಏತಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದೀರಿ ? ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ತರಾತುರಿಯಿಂದ ಇನ್ನು ೧ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಇವೆ. ಇವನ್ನು ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಈ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕು. ಅದು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ರಾಜಕೀಯದ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಈ ದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ಭಾವನೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಾವು ಪುನಃ ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಕೆಲವು ಸಲಹೆ ಗಳನ್ನು ಏನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ರಾಜಕೀಯದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಬಿಲ್ಲಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲ ಈ ನಾಡಿನ ಜನತೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಮನಸ್ಸು ಇದ್ದರೆ ಬಹುಷಃ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕಂಥ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† SRI A. LAKSHMISAGAR (Chickpet).—Madam, the Hon'ble Chief Minister while speaking on the Bill has stated that the importance of the Bill has been engaging the attention of serious minded persons in this country for quite sometime and pursuant to the recommendations of the Administrative Reforms Commission serious thought was given to this aspect of the matter and ultimately the recommendations were accepted and measures like Lok Pal and Lok-ayukta were considered to remedy the situation that exist in our country to-day. I thought when the Ordinance was issued the

Government had a serious look into this matter and I presumed that the measure would be sufficiently strong enough to meet the situation. But I am disappointed to note that the Bill is not strong enough to meet that situation and therefore it does not serve the purpose for which it is intended. Though the principle of the Bill is aimed at cleansing of public life and also cleanse the administrative machinery which deal with the public affairs, the provisions not give sufficient teeth to the authorities to put down if not eliminate corruption which is the objective to be achieved by this Bill. Madam, it is apparent that the preamble indicates the purpose for which the Bill is brought. I will read the first paragraph of the preamble, which says :

“A Bill to provide for the appointment and functions of a Lok-ayukta for the investigation and inquiry into the administrative action taken by or on behalf of the Government of Karnataka or certain public authorities in the State of Karnataka in certain cases and for matters connected therewith.” There is no reference to corruption in the preamble of this Bill. There is no reference to misconduct of public servants in the preamble of this Bill. There is also no reference to wide spectrum of corruption that is admittedly prevalent in all layers of our Society. Therefore, the very ambit of the Bill is indicative enough of the insufficiency of the provisions of the Bill to meet that very serious situation. Therefore, my submission is the Bill does not achieve the purpose for which it is intended. In a sense it is a retrograde provision. If a comparison is made to the rules in the Vigilance Commission, power is given to the Vigilance Commissioner to prosecute a person for misconduct or corruption but under this Bill no such power is sought to be given to the Lokayukt. The Bill differs only in one respect, namely, that under the Vigilance Commission only Government servants of categories I to IV are brought within the mischief of the rules of the Vigilance Commission whereas under this Bill six categories of public servants are sought to be brought within the mischief of this Bill. There are others classes of persons who are left out of the operation of the Bill. Therefore, my submission is that this Bill does not serve the purpose for which it is intended through the principle upon which it is brought appears to be laudable. It appears to be an eye-wash and I shall endeavour to show how it is so.

As I submitted, the definition of a public servant includes six categories of persons ; it is not an exhaustive definition. In my opinion persons categorised in Section 20 of the Indian Penal Code should also be brought within the mischief of this Bill but that has not been done. To that extent it falls short of bringing persons who indulge in corruption misconduct and other corrupt practices as de-

fined under the prevention of Corruption Act or under Chapter IX of the Indian Penal Code. Therefore, the definition is not exhaustive Enough and it leaves out a very wide classes of persons who are indulging in corruption

About the appointment of Lokayukt, submissions have already been made, I do not want to dilate upon it at length. It is provided in the Bill that the Governor shall appoint the Lokayukt it consultation with the Chief Justice of the High Court of Karnataka and the Leader of the Opposition. It appears to be very innocuous but as per the press reports the Government have already taken a decision to appoint a person to the office of the Lokayukt. In my opinion the State Government or the Cabinet shall not have a say in the matter of the appointment of the Lokayukt because in the Council of Ministers there may be persons who are the prospective accused, who may be arranged before the Lokayukt. An accused shall not have a say in the appointment of a judge, This is the basic principle of criminal jurisprudence or jurisprudence for that matter. Therefore the Government shall not have any say in the matter of appointment of a Lokayukt.

There is another aspect of the matter namely, that the Governor under the Statute is given exclusive right to appoint the Lokayukt. If that is so, the Cabinet shall not interfere with the right or privilege the Governor to appoint a person in the manner prescribed under the Bill. This is very salutary and same method which should serve the purpose for the Bill is intended in the matter of appointment of a Lokayukt. From the press reports once again it appears to have considered a panel of names from the sitting judges or from among the retired judges of the Supreme Court or of the High Court. They seem to have pitched upon a solitary retired judge and they are insisting that he alone should be appointed to the office of Lokayukt. It is well known that among judges there are judges and judges. Sir Alladi Krishnaswamy Iyer on some occasion made this observation. While paying tributes to a retiring judge of the Madras High Court, he said: "There are landlord judges and tenant judges; there are acquitting judges and there are convicting judges; there are judges who deliver judgments in favour of the widows and widowers." Thus there are judges and judges. Therefore, this is a very serious matter. The man who is going to occupy the office of Lokayukt must be a person who is known for his probity, uprightness and independence and must be a man of sterling character. I am not able to understand the haste with which the Government wants to impose a particular person of their choice for this high office.

The third point is that under article 163 of the Constitution the Governor shall function with the aid and advice of the Council of Ministers. It is agreed. There is also another area where the Governor functions, namely, an area where he exercises his discretion. Here the Cabinet shall not have say and any advice tendered by the Cabinet is not binding on the Governor. Let us take a hypothetical case where a Chief Minister has lost his majority and does not call the Assembly to test his majority there. There is an area where the Governor acts in his discretion.

The last point is where the statute specifically empowers the Governor to act on his own and the State Government fails to act in that particular field. For example, under the Karnataka Universities Act, the Governor is the person who shall appoint the Vice-Chancellor. The procedure adopted is that a panel of names is suggested to the Governor and the Governor shall choose anyone from the panel of name and the Government shall not have any say. This is a particular piece of legislation where the Governor is authorised to take action independently of the Cabinet. Similar is the situation that is envisaged under clause 3 for the appointment of a Lokayukt. The Government has advisedly and deliberately denied to itself the right to advise the Governor as to the incumbent to the office of the Lokayukt. Therefore, from anyone of these or all the points I have urged before you it would be appropriate and in the fitness of things that the Governor should be left alone in the matter of choosing a person to be appointed as the Lokayukt.

12-00 NOON

I would be liberal in my submission, They may suggest a panel of names which in their opinion would be a list which should be considered by the Governor, but they shall not attempt to impose a particular person to be appointed by the Governor as Lokayukt under clause 3 of the Bill. Clause 9 of the Bill makes provision relating to complaints. This is one of the most pernicious and obnoxious provisions of the Bill. It is only an aggrieved person that can prefer a complaint before the Lokayukt or a person who is affected. I am familiar with the expression 'aggrieved'. I have not been able to fully comprehend the meaning of the expression 'affected'. I tried to consult several dictionaries to find out the legal definition of the expression 'affected'. A person who prefers a complaint to the Lokayukt must be a person who must have been affected. In Kannada the very expressive expression is *ಅವರಿಗೆ*. You think of a situation when a canal is being dug by the Public Works Department and the

contractor and the officials are hand in glove with each other. They claim under bills for having dug a quarry portion or a rocky portion whereas they have dug only an earthen portion and prefer an inflated bill. Neither the contractor is interested in bringing this matter to the notice of the Lokayukt and certainly not the Government servant. A person interested in Public Works affairs, a person interested in the finances of the State wants to take upon himself the odium of preferring a complaint and bringing it to the notice of the Lokayukt; he cannot do so here. I do not understand the rationale behind it. You please see the rules and procedures of vigilance Commission. Under it, any complaint against a government servant in respect of any matter referred to in clause A and clause B of Rule 5 received by the Vigilance Commission may come to his notice in any manner. Look at the broad sweep of the language. The very wide and sweep of the phrase is pregnant with meaning, viz., that any provision which restricts the complaint being made to the Vigilance Commission by an aggrieved person or an affected person would defeat the very purpose for which the Bill is brought. The doors of the Lokayukt shall be open to all people; the people must be at liberty to bring to the notice of the Lokayukt any act of infraction, any act of maladministration or any other misuse or abuse or misconduct or favouritism or corruption or anyone of these or all of them to the notice of the Lokayukt must be provided, otherwise the purpose for which the Bill is brought would be defeated if the complaint is restricted to only two categories of persons; I see the treasury being looted; I see defalcation to the extent of several lakhs of Rupees in the Road Transport Office. Of course, I cannot certainly be 'affected' in the expenditure, but certainly I should say it is a serious drain on the resources of the State. Therefore, an enabling provision must be introduced to enable to notify any person from among the members of the public to bring to the notice of the Lokayukt complaining all the mal-administration and misconduct of the public servants. Therefore it is a serious lacuna in the Bill, which should be remedied. When you provide such a provision under the rules of the Vigilance Commission what prevents you providing similar or such provisions under the provisions of this Bill? I cannot understand. It passes my comprehension, how it missed? Perhaps, they must have been instructed so to do so, I cannot find fault with the draftsman. Therefore, it must be immediately remedied, otherwise the Bill will not be able to achieve the object for which it is meant. There must be an invitation to the public to bring to the notice of the Lokayukt cases of misappropriation, cases of corruption and misconduct which go by that expression. There should not be let or hindrance on the liberty of the citizens of this

country to bring to the notice of the lokayukt all acts of omissions and commissions of several categories of people who would be brought within the mischief of the Bill. Therefore it is a very serious lacuna. It must be remedied.

(Sri H.T. Krishnappa in the Chair)

The next point is about the deposits to be made by the complainant this is another pernicious and retrograde provision. In my humble experience nobody is serious enough to put that complaint in writing and then bring into the notice of the authorities. This is the general behaviour. So much so the corruption has gone on unchecked. So if you put a stumbling block on the threshold itself by imposing a restriction of a certain amount of money to be deposited along with the complaint, he will never file a complaint. I am told where this Lokayukt Bill has been enacted and is in operation, hardly handful of complaints have been received in the office of the Lokayukt because of the restriction. Whosoever is there in this country except a few people who bother themselves about giving complaints. When they make serious attempt to bring it to the notice of the Government, if they are throttled or fettered by deposits, nobody would persuade himself to bring it to the notice of the Lokayukt any kind of misconduct or corrupt act of the Government servant or any other public servants. This is another serious defect in the Bill which must be remedied. Otherwise, it would defeat the very purpose for which the Bill is brought. Nobody would be willing to come forward. There is another aspect viz., a person who takes the trouble of bringing it to the notice of the Lokayukt an act of corruption, he may know that certain act of corruption has taken place but he may not have the evidence. For example a Government Servant builds a palatial building worth several lakhs. He knows the antecedents of Government servant. In the present position one wonders as to how a person with certain income is able to put up a building worth several lakhs within a course of 10 or 15 years. That is an act of corruption which can be brought under the Prevention of Corruption Act of 1947. But, if you want him to make a complaint he does not have any material. All that he can do is he can bring it to the notice as an act of corruption and misconduct on the part of Government Servants or public servants. There must be a machinery evolved to help this man to investigate, to inquire into the corruption. It may reveal a Pandora's box behind his complaint. You are now preventing under the proposed Bill of such an attempt on the part of an individual.

This is a serious handicap which a person from the public suffers in the matter of making an allegation. But the act of corruption on the part of the Government servant or public servant can be esta-

blished if the Government chooses to give the Lok Ayukt all the facilities for the purpose of handling this act of corruption with the Government records. That cannot be done with the existing provisions of the Bill. Therefore it must be done away with and the Bill suitably amended.

About the investigation by the Lok Ayukt, there is provision here. Once again another pernicious and abnoxious provision is found in sub-clause (2) of clause 10.

"Every such investigation shall be conducted in private and in particular, the identity of the complainant and of the public servant affected by the investigation shall not be disclosed to the public or the press whether before, during or after the investigation."

What is this secrecy about? Why this investigation should be conducted in secrecy at all, I cannot understand. It passes my comprehension as to the idea behind the holding of in-camera sittings for the purpose of investigation of complaints before the Lok Ayukt. The Lok Ayukt is empowered and he exercises judicial powers in the matter of compelling attendance of the witnesses, summoning documents and taking evidence. Why do you want to prevent the investigation to be made in public? He takes evidence. If it is an enquiry I can understand. But if it is an investigation why do you prevent it to be made in public? Investigation is the last step that the Lok Ayukt is empowered to take before he finalises his report. Why should you say that the sittings should be in private? I cannot understand. One authority said about the efficacy of the public hearing. It is about Ombudsman which is retained in Scandinavian countries. During the course of working of such a measure in checking corruption in public life and also in public servants this is what he says :

"he stands on the side-line of Government to observe, to appraise, and to censure. The basis of his power, in the words of Sri John Whyatt is :

"In practice the real sanction is in the publicity which is given to the Ombudsman's criticism of the administration in the annual reports to Parliament but more specially to the daily press."

Every day at 11.00 A. M. a representative of the Swedish Press Bureau calls at the Ombudsman's office to examine the complaints and the decisions of the previous day. The Pressman selects those cases which are of general interest and broadcasts the information to national newspapers. If a case is of

local importance, the information is sent to local Newspapers. This perennial publicity resulting from the system of daily visits in many ways provides a very effective instrument better than prosecution. This is feared and respected by the civil servants. The Ombudsman has a personal appeal and easy accessibility. Visitors regard him as a 'People's Tribunal' who is independent and will investigate fairly any complaint against Administration which comes within his ambit. He welcomes all and "They can pour their hearts out".

This is the efficacy with which a body like the Lok Ayukt should function. There is criticism and in certain manner well founded that the process of public hearing may harm more than the complaint. It is well founded on deeper consideration that if a public servant gets a clean chit his position as uncorruptible servant would be enhanced. If he is found guilty the allegation made by a complaint will be a fact. Both the country and cost will be safeguarded. In fact when the findings of the Grover Commission were accepted by the Government of India and published, Sri H. C. Srikantiah was complimented by his colleagues because he was not found guilty. He gets a clean chit. He can go about like an hon. man. That is the salutary effect. Let us not be afraid of the press. The press is one of the basic fundamental pillars of democracy. I do not know the reason why the press should be excluded from reporting on the investigations that are conducted by the Vigilance Commission. If you have really the purpose to be achieved as indicated in the Bill, the first thing you should do is that the press must be free to report on all the activities of the Lok Ayukt so that the public may know what happens within the four walls of the building. I urge upon the Chief Minister to see that this deleted.

Then Sir, the next point that I wish to place before you is about the reports of the Lok Ayukt. Under the Vigilance Commission rules there are similar provisions. The vigilance Commission on the receipt of a complaint by any person either investigates himself or gets it investigated by the Bureau of Investigation attached to his office.

He receives a report from the Investigating Officer and makes a final order on such a report and the report is sent to the Government. Normally speaking the Government is supposed to accept the findings of the Vigilance Commission. But, there have been instances where the findings were not accepted. If no action is taken on the Report of the Vigilance Commission, or what is provided under the rules is that the report may be placed, with such note as may be necessary,

before the Legislature and the Legislature once again may take such action as is necessary, what happens in the ultimate analysis is, even if it is brought before the Legislature, the majority party will have a say—the Opposition will have a say—and their verdict shall be final in the matter, and the ultimate analysis of the work done by the Vigilance Commission can be brought to nothing if the Government does not choose to take action upon the report of the Vigilance Commission. Similar would be the fate in the proposed Bill as far as the report of the Lok Ayuktha is concerned. He shall investigate and submit a report to the competent authority, and then within a said period he may be told about the action taken or proposed action indicated to the Lokayukth. If no report is received within the stated period, he may make a special report upon the case to the Governor and the governor shall cause that report to be placed before the Legislature and there ends the matter. Therefore, I say that the provisions of the Bill do not have the teeth to bite. As I said, the Vigilance Commission rules are an improvement in that the Vigilance Commission has been given the authority to prosecute a person. But, under the present Bill no such power is given to the Lokayukt. What is the use of all this time-consuming exercise by the Lokayuktha? If the Government of the day chooses to take action, well and good, it is all right. Suppose the Government refuses to take any action on the report of the Lokayukta, what is the remedy that is open to the complainant? Nothing. What purpose does it serve? He cannot prosecute; he cannot himself take action. You make so much of *hallo-baloo* about the appointment of Lokayuktha, and that Lokayuktha should be a person who is a sitting Judge or who was a Supreme Court Judge or a High Court Judge. Why do you treat him with such utter contempt in not accepting his report as final? Why don't you trust him? You want an important man, a man with judicial experience; you give him all the paraphernalia, he makes investigation and submits a report and the reports are dumped to the waste-paper basket. Why are you attempting to do such an act of futility? Is it an attempt on the part of the Government to fool the people and to throw some mud in their eyes? Here is a Government making all serious attempts to contain corruption, if not eliminate corruption.

MR. CHAIRMAN.—The time at our disposal is very short. I request the hon. member to kindly accommodate.

SRI A. LAKSHMISAGAR.—Sir let us not act in haste and repent at leisure. This is brought under an Ordinance. It shows the importance of it and also the urgency of it.

MR. CHAIRMAN.—A decision was taken yesterday that this Bill should be over today?

SRI A. LAKSHMISAGAR.—I shall try to be as brief as possible.

Clause 13 contains provision relating to the staff to be provided to the Lokayuktha. One experience I may share and as was also indicated by the hon. member Sri H.D. Deve Gowda is that during the Grover Commission enquiry certain matters were entrusted to the Investigating officers, some from our own State and some from outside the State. I do not want to mention names. One particular Police officer to whom a particular matter was entrusted, relating to an allegation, went deeper into the matter, and the moment the particular Police Officer was going deep into the matter, immediately he was transferred within 24 hours. Therefore if you are really interested in doing some work towards containing corruption, you must have a staff, a comparable staff that the High Court has, and the Government shall not interfere or temper with the staff that is given to the Lokayuktha. Such a provision should be explicitly or expressly provided for in the Bill. But, that is not found here. A Police Officer who is asked to investigate a particular matter, when he takes seriously to his work, he is immediately transferred. There are Government servants and Government servants—I have had a real education in corruption in the manner in which it is committed or it happens among Government servants as the Counsel for the memorialists before the Grover Commission. It has had a telling effect on me. Very few Government servants are there who are incorruptible and whose integrity can never be questioned. But there are a large number of Government servants, from top to bottom, who are prepared to dance to the tune of the Ministers, who are prepared to put any note or minute according to the wishes of the Ministers or the Chief Minister concerned. This is evident from the files I have had occasion to go through in connection with the work before the Grover Commission. If the Government servants are men of character, of public interest who cannot go astray from the rules and other provisions of the law, 90 per cent of corruption can be contained in this country. But, unfortunately, that is not the situation. These are all kinds of officers. They are also participants in the loot and therefore they do not have the courage to differ from the Ministers, who want that a particular order to be issued. Therefore, this staff is as important as the person of the Lokayuktha to be appointed in this behalf.

12-30 P.M.

I refer to clause 17 about the conferment of special powers on the Lokayukta. I do not understand the background against which this enabling provision is introduced which enables the Government to confer on the Lokayukta additional functions. I cannot understand this because there is no need. But one point I should like to point out. The clause 17 reads thus :

“17. Conferment of additional functions on Lokayukta etc. (1)—The Governor may, by notification published in the official Gazette, and after consultation with the Lokayukta confer on the Lokayukta such additional functions in relation to the redress of grievances and eradication of corruption as may be specified in the notification ;

(2) The Governor may, by order in writing and after consultation with the Lokayukta, confer on the Lokayukta powers to hold, in such manner and through such officers, employees and agencies referred to in section 13 as may be prescribed, enquiries against Government servants and persons referred to in item (d) of clause (11) of section 2.....”

This refers to interestingly to Chairman, Vice-Chairman but not to a Minister. I do not know why this is sought to be done.

Clause 18—Prosecution of false complaint. This is another most damaging and most pernicious and retrograde clause in the Bill. I have been a lawyer for more than 20 years. The Criminal Procedure Code and the Indian Penal Code have been in operation for nearly 100 years. When a complaint is made before a Magistrate under Sec. 200 of Cr. P.C. there was no provision at all till 1973 for imposing any cost or any kind of penalty against a complaint which ultimately proved to be false. Under the amended Criminal Procedure Code a provision is made for imposing of cost, if a magistrate comes to the conclusion that the complaint was well-founded, and very good. But now why do you want to punish the people who are not able to substantiate for want of evidence because evidence is found in Government records ? If that is so, Sri H.D. Deve Gowda, Sri S.R. Bommai and others should have been sent to jail for their life because they were not able to substantiate their grievance before the Grover Commission as the records were not with them. In fact, Justice Grover has made such pungent and aprasive remarks against the Government for not producing the records before the Grover Commission, and for having tampered with the records that were produced before the Commission. This being so,

why do you want to punish a complainant? On the other hand, you should compliment him because he takes courage into his hands and files a complaint against a Government servant. At worse, the Lokayukta may be enabled to fine him, impose the cost but why do you want to send him to jail?

SRI K.H. RANGANATH—Why there is provision to punish for a malicious complaint; with what idea that has been included?

SRI A. LAKSHMISAGAR—How many malicious prosecutions have been filed in the courts?

SRI K.H. RANGANATH—The principle involved is that when a complaint is made, the complaint should have full confidence in the facts that are under his disposal. He should not lodge a complaint just to harass a person. A similar provision is also made in the Lokayukta Bill.

SRI A. LAKSHMISAGAR—I would very much like the State Government to bring forward an amendment to the Criminal Procedure Code providing for prosecution of persons who file malicious, false, frivolous and vexatious complaints. The Prosecuting Departments in several courts of this country could not proceed against the complainants. Even 90% of the murder charges have failed. For this lapse the Police Officer should be prosecuted.

SRI K.H. RANGANATH—There was need to introduce such a provision in the Lokayukta Bill; if that was not the case, we could have taken action under the Criminal Procedure Code. To make the public officers above-board, a provision of this type is necessary.

MR. CHAIRMAN—There will be professional complainants also.

SRI A. LAKSHMISAGAR—My suggestion is, the Lokayukta must be enabled to impose cost on him having regard to the duration of the litigation and the number of trips he makes to attend the proceedings, all that should be taken into consideration and the person aggrieved should be awarded with cost sufficient to meet his expenses.

SRI K.H. RANGANATH—You are throwing more light on a very important issue. I am not coming in the way of your argument. The purpose is, supposing a man makes a complaint without knowing who is in possession of material by which time sufficient damage might have been caused to a person. We must also take into consideration that aspect. Therefore a man who makes a complaint should be armed with sufficient material with him and with full sense of responsibility he must make the complaint;

otherwise, he should also be prepared to take the consequences. With that idea, a provision of this type is made.

SRI A. LAKSHMISAGAR—If the complaint is proved to be false, the person against whom complaint is made, he gets a clean chit. If the accuser fails to prove his charge, he should be mulcted with cost. This is my submission.

SRI K.H. RANGANATH—We will have to make a provision against the professional complainants. For that purpose, a measure of this type is necessary.

SRI A. LAKSHMISAGAR—There are professional corrupt people, what are you going to do with them?

SRI K.H. RANGANATH—You want to punish a corrupt person but you do not want to punish a person who damages the reputation of a person.

SRI A. LAKSHMISAGAR—The criminal law of our country has stood the test of time. The most frivolous complaints have been disposed of by courts and no harm was done either to the complainants or to the accused. Such an enabling provision is found in the Criminal Procedure Code, it enables to impose cost on the person who makes a false or fictitious complaint. But you should also consider the situation where a provision of this type would terrify, would never persuade a man to lodge a complaint though he must have material with him. I made this submission a little earlier but you were not able to appreciate it.

Another point which arises out of clause 18 is, there is no provision here to prosecute a public servant on the report of the Lokayukta. Why do you want to prosecute a complainant, *bona fide* he does not have evidence? How do you meet with such a situation? If false and frivolous complaints are brought during the course of the working of this enactment, the legislature would certainly provide a safeguard. But in the prevailing atmosphere of allegation and counter allegation of corruption against people in public life, you must enable for some period of time. Let us go with an open mind; let us not put obstacles in the path of persons who are willing to come and after their complaints. These points should be borne in mind.

[MADAM DY. SPEAKER in the chair]

Then I come to clause 19, which says—power to exclude complaints against certain classes of public servants. I do not understand why you want to exclude certain classes of Government servants from the purview of the Lokayukta. What is the rationale behind

it. Will it not be misused by the Government of anybody under the direction of the Government or Lokayukta? Why do you want to exclude a person when there are complaints against him. If there are complaints against him how can he be excluded? Is it correct in the interest of the law and in the interest of the State? Why there should be preference to such people who are Government servants. There will definitely be misuse of the provisions of the Bill even though there are vexatious complaints against some Government Servants. In whom the government or the Lokayukta are interested. No such provision had been made in the provisions of the previous bill. Now you have come forward with a provision that a class of Government servants may be excluded on the recommendation of the Lokayukta from its purview. Therefore, please get rid of this provision.

Then I come to Clause 24, Sri H. D. Deve Gowda had stated the enormity of corruption prevailing in the State with the result that no work will be got done without the influence of money. The Indian Penal Code-Chapter 9, deals with offences related to Public Servants Act, 1952; Prevention of Corruption Act, 1947, and Vigilance Commission Rules which deal with mis-conduct of the Government servants. Now we have this Bill of Lokayukta. How many such legislations do you want to have? An expenditure of Rs. 45 lakhs is going to be incurred on the creation of the office of the Lokayukta. For what purpose will it be? It is a lifeless and bloodless piece of legislation. Why do you want to waste public money and public time?

SRI D. DEVARAJ Urs.— What about the savings on account of the abolition of Vigilance Commission.

SRI A. LAKSHMISAGAR.— Specific mention should have been there about this. In this repealing clause, saving should have been shown. So, in effect, you take recourse to enquiry and investigation by the Vigilance Commission before it goes to Lokayukta.

SRI D. DEVARAJ Urs.— There will not be Vigilance Commission when this comes into being.

SRI A. LAKSHMISAGAR.— The provisions made is "in addition to the provision of any other enactment or any rule or law." The Vigilance Rules are the executive orders purported to have been made under Art. 309 of the Constitution. That has not been expressly repealed.

SRI V. M. KUSNOOR.— It is a piece of legislation which has been repealed now. You may take into consideration that it has been repealed.

SRI A. LAKSHMISAGAR.— There is no question of taking into consideration. Administrative order should have been there repealing the existence of the Vigilance Commission. There must have been an expression in the Bill regarding this point. The Vigilance Commission has grown into a huge institution. It is like a Police Station. A friend of mine was telling me that the Vigilance Commission is like a Police Office. Lakayukta is also not much better than this Vigilance Commission. It would not work better than the Vigilance Commission. It may be still worse. Lastly my humble submission is, I have been a humble law teacher for many years. I have been telling year after year the students that law must be applied equally to all irrespective of the persons to which class they belong. The law must get wide acceptability, because very small percentage of people commit crimes. Therefore the people are afraid of law. There is no law which does not touch on corruption. This is the philosophy of law which should be thought of in a given circumstance. The present rules of the day must be above board. Sree Rama in order to get rid of the stigma that was inadvertently caused by a citizen, sent away his pregnant wife to forest. He wanted to show that he wished to act according to the wishes of the people and also he wanted to bring forth the real truth to notice of the people. It is an ideal principle that every one of us should try to follow in our life. I have never been a Congressman. Sri Devaraj Urs has been a congressman all along. Therefore he must believe the philosophy of Mahatma Gandhi. A Man at the helm of affairs of the State must be above board. He must be a person against whom there should not be any allegation of corruption. Unfortunately in our State Sri D. Devaraj Urs is our Chief Minister against whom allegations of corruption were made. About 15 allegations have been made and 9 of them have been proved. He has been indicted by no less a person than a retired Supreme Court Judge, and he is still in office. What kind of Salutory exemption should be given to Government servants who are working under him. Why I am saying this is, you please know that the man who is the head of the administration and who is the head of the executive must be a person above suspicion. That is the idea which I am stressing. The Bill which has been brought forth is an useless piece of legislation which does not serve any purpose at all. The purpose for which the Bills are to be brought and passed for the benefit of the public and the State is not served at all.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹೆಚ್. ರಂಗನಾಥ್.— ಇವರು ಪ್ರಮಾಣ ಪಡೆದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯ ಸವಾರಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕಾಂತಿ ದೇಸಾಯಿ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಪಕ್ಕದ ಪಾನ್ ರಾಬರ್ಟಾಯನ್ ರವರು ಅವರವರ ಮಾತಿನವರು. ಆಗ ಬಂದಾ ಪರಮೇಶ್ವರರೊಡನೆ ಅನ್ನಿ ವಿಕೆ

ಕೊಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಧೈರ್ಯ ಆಗಿ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಇವತ್ತೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ನಿರ್ಣಯವಾದರೂ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಬರುತ್ತದೆ?

SRI A. LAKSHMISAGAR.—[In the case of Mr. Morarji Desai and his son,] allegations have not been referred to any Commission of Enquiry and no finding has been given.

SRI K. H. RANGANATH.—The decision of the Rajya Sabha was that these allegations must be referred but he refused to do it.

SRI A. LAKSHMISAGAR.—Now your own Government is there. You can do it. Why don't you have the courage to do it? Your own Government is there.

SRI K. H. RANGANATH.—It is not my Government.

MADAM DEPUTY SPEAKER.—I am not prepared to listen to all this. You are discussing the Lokayukta Bill. Please confine to it.

SRI S. R. BOMMAI.—So far as the allegations against Mr. Morarji Desai and his son are concerned, we cannot discuss them here. Though Rajya Sabha passed the resolution, they referred to the Chief Justice of the Supreme Court, Sri Y. B. Chavan of the Chief Minister, party is there now. Let him do it. To talk in this manner is not proper on the part of the Minister.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹೆಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ತಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಆಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಪ್ರಮಾಣ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸಮಾಧಿ ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಏನು ಹೇಳಿದಾರೆ ಎಂಬರೆ ನಮಗೆ ಗೊರವ ತರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನೇಡಿದರೆ.....

SRI A. LAKSHMISAGAR.—I stand by it.

SRI S. R. BOMMAI.—ನೀವು ಆಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ನೀವೇ ಆದಿ ದೇವತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ, ಈಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನೀವು ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಾ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಾಗರ್.—ಆಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ನೀವೇ ರಾಣಿ ನೀವೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ನೀವೇ ದುರ್ಗಾದೇವಿ, ನೀವೇ ಕಾಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ಈಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಾ.

ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು.—ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಎದ್ದುನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಪದೇ ಪದೇ ನೀವುಗಳು ಎದ್ದುನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

SRI A. LAKSHMISAGAR.—I was saying that in order to infuse confidence in the administration, the person who heads the Government must be a person who should be above suspicion. But here is an instance wherein the Hon. Chief Minister Sri Devaraj Urs has been indicated by a Commission of Enquiry and he still holds office. What kind of salutary influence will a person of his stature have on the mem-

bers of the staff from the office of the Chief Secretary down to the peon of Karnataka? This is a point which every one of us should bear in mind and more particularly, the leader of the House Sri Devaraj Urs. He is Urs among Devarajas. He should have been a prince among the Chief Ministers in our country. Under the existing conditions, it is impossible to fight corruption and the Bill is not going to achieve the purpose for which it is brought.

SRI D. DEVARAJ URS.—Madam Speaker Sri Lakshmisagar has talked of corruption and he has made a big peroration. Nevertheless, one simple factor he has overlooked. The Grover Commission has never attributed corruption to me.

SRI S. R. BOMMAI.—I would request the Chief Minister to yield for one minute. The Prevention of Corruption Act of 1937 has given a definition, of corruption. According to that definition, it comes under corruption.

SRI D. DEVARAJ URS.—Your definition you may have. There are three things—corruption, nepotism and favouritism. There is no charge wherein they were able to prove corruption. That is all what I want to say. The document shows that there is no charge of corruption. Therefore Sri Lakshmisagar, when he says that I have been charged with corruption is wrong, and is misleading the House. Secondly, the Commission itself has accepted that most of the documents were produced and in spite of the documents being produced, they are not able to prove.

SRI S. R. BOMMAI.—The Grover Commission has positively said that 174 files were not produced. The Chief Minister is misleading the House.

*SRI D. DEVARAJ URS.—I said ‘most of the files.’ Now, I want to deal, firstly, with the appointment of the Lokayukta wherein they say that Government should not be given powers or the Governor should be given powers. The Government, constituted under the Constitution, cannot abrogate its power.

1-00 P.M.

Secondly, I have gone through three or four of the enactments Rajasthan, U. P. and Bihar. In every enactment, the provision for appointment of the lokayukta is one and the same. There is no difference. We are not deviating from the other States where the Janatha Party Government did exist. In some States, it might have been changed but now in all the States where the Janatha Party is ruling, the same provision is made.

SRI S. R. BOMMAI.—Give an ideal better than the Janatha Party Governments.

SRI D. DEVARAJ URS.—Therefore, how can they say that I have brought something unusual here? I don't understand.

Regarding the provision which excludes the Chief Minister, I am happy that many members did not ask for the Chief Minister to be included here. In other States too, the Chief Minister is excluded and in the Draft Bill that was brought before the Rajya Sabha, I think by the Central Government, the Chief minister of a State is being included. The draft Bill is before me. I think it was passed in the Rajya Sabha. I don't remember it. A provision is made in that draft Bill and if and when the Bill is to be made an enactment, I am sure, this provision will be carried. Now hon. Member Sri Deve Gowda made some points. On the whole, I felt like agreeing with some of his points, but not the entire points he has made. He pleaded at length as to why the Members of the Assembly as well as the Council should not be included in the Bill. If the Hon. Members feel that way, I have no objection. If anyone of you bring an amendment to that effect, I am prepared to accept but all the Members should unanimously agree to it. This is all my point.

SRI S. R. BOMMAI.—We are agreeable.

SRI D. DEVARAJ URS.—This is an exceptional clause and it deviates from every other Bill, or enactment of our State.

SRI S. R. BOMMAI.—We shall be a model to other States. By including it, we will be a model for other States.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ರಾಮಭಟ್.—ಸ್ವಾಮಿ ಇದರ ಕಕೆಯೊಳಗೆ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಟ್ರಬ್ಬುನಲ್ ಮೆಂಬರ್ಸ್‌ನ್ನು ಸೇರಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಷ್ಟು ಬೇರೆ ವಿಧಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾವು ಈ ನನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ, ಅವರುಗಳು ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಮೆಂಬರ್ಸ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದರೆ ನನ್ನ ದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್. ಈ ಬಿಲ್ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಏನಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಅನುಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ನಾವು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಬಿಲ್ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಸ್ಟಾಫ್ ಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರೆ ಮಾಡೋಣ ನನ್ನ ದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ತದನಂತರ The other point was regarding this punishment in the Courts as well as to the extent of imprisonment upto 3 years if the complaint is proved to be false and so on and so forth. That is only left to the Court. It is not the Lokayukta or the Executive body i.e., the Government is punishing. The prosecution takes place in the Court of Law, and we have said that it shall be not less than six months, but it may extend upto 3 years. Even if we says that it may extend

upto 3 years, it does not mean we are going to ask the Court to extend it to 3 years. It is left to the Courts to decide whether it is six months or more. In spite of this, if you think it need not be there, I have no objection but I think every one of you will appreciate there must be some punishment, otherwise, there will be mounting number of complaints whether they have basis or no basis and I don't think the Lokayukta will be in a position to function at all.

Whether the staff which will be given to the lokayukta will be independent or not was another point raised. Here, we frames rules and the staff will be made independent. We are not going to depute people but they might ask some people but it does not mean that the Lokayukta should not have an independent staff of its own; But whatever recruitment they do, it shall be in accordance with the rules framed; Otherwise, tomorrow, what will be the percentage? The very Hon. Members will ask here about the SCs and STs representation. In fact that is one of the complaints against the Courts where the percentage is not being followed. That is the complaint. So, here also, there should be no complaint tomorrow to the effect that the percentage is not being followed.

Then the reports of the Lokayukta, who is to deal? That is one of the questions. The reports of the Lokayukta has to be dealt with by the executive authority only. There is no other way. I am afraid it is so even in other States and even in the Bill that is brought by the Central Government, this provision is more or less similar. So far as secrecy of investigation is concerned, it was very much argued and even criticised that why it should be kept as a secret matter? Why should it not be open to the public as well as Press? We have followed what was contained in the Rajya Sabha Bill where it is maintained as secret i.e., the investigation aspect.

In other States too the same provision is made. By experience I think they have found that investigation part should be considered and maintained as secret. It is the same provision that is contained in Section 35(2) of the Lokpal Bill which was introduced by the Central Government in the Lok Sabha. These are some of the points that were raised and the Leader of the Opposition had at length argued that, this is important Bill and it should not be taken in haste. I have brought this Bill before this House because it is important and almost all the Members will agree that this is important. At the same time some of them may say that it should be taken up later on. "I do not understand how one can argue it is important and at the same time say that it should not be taken up. If it is important it should be taken up now itself. It is true a Bill like this cannot be a perfect

Bill however much we may try. Based on our experience amendments will have to be brought subsequently. Therefore, to say until we make it perfect it should not be brought, I must say that it is not the way to put things. This is the first time a Bill of this kind is being mooted in the country and even at the Centre the Lokpal Bill is yet to be brought. Here I would say our State was the first State to think of bringing a Bill like this. Unfortunately, the Central Government did not allow us to bring this Bill before. When we thought of bringing a Bill of this kind the Central Government has said that they are going to bring a Bill which would be applicable to all the States. They did not bring such an enactment till now. So, I thought this is high time to bring a Bill of this kind and now it is placed before this House for its consideration. I would say I have brought this Bill not with any evil motive. This is what the hon. Member Sri H. D. Devegowda meant to say. He did not say I have brought this Bill with some evil motive. I have no such evil motive. I have no motive to appoint my kith and kin to head the Lokayukta. There is no man of my caste. There is no kith and kin. Therefore what evil motive should I have? Behind this there could not be any other motive. Nor I have any motive against any person that he should be involved in this Lokayukta Enquiry. Why should I have such evil motives? Therefore, you will agree with me that I have absolutely no motive except the motive of bringing an enactment of this kind in the statute book as quickly as possible. With this remarks I appeal to the hon. Members to accept this Bill. There may be certain amendments to this Bill, I might as well agree to certain amendments. I may not agree to certain amendments—whether it is from the ruling party or from the Opposition party, I have no distinction. I do not say this is a perfect bill. There may be some defects and these defects and difficulties will be known only when we start functioning. As and when we face such things surely Government won't hesitate to bring amendments to this Bill if it becomes an Act. Now, certain amendments have been sent. We can take up those amendments when we take up clause by clause consideration. So, with these words I commend this Bill for the acceptance of this House.

SRI S. R. BOMMAL.—Madam, Deputy Speaker, since this Bill requires certain amendments I request the Hon'ble Chief Minister to refer this Bill to a Joint Select Committee. Even at the Centre the Lokpal Bill was referred to a Joint Select Committee. I have also moved a motion in this behalf. Let this important Bill be referred to a Joint Select Committee.

SRI D. DEVARAJ URS.—In Rajya Sabha the Janata Party did not have majority. So, it was forced to refer the Lokpal Bill to a Select Committee. Here there is no need to refer this Bill to a Select Committee.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರವರೇ, ಈಗಾಗಲೇ ನಾನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತವಾದಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಲೋಕಾಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಈ ಬಿಲ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂತಹ ಒಂದು ಮಸೂದೆ ಯನ್ನು ಏನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಆ ಮಸೂದೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಈ ಮಸೂದೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪ್ರಾವೀಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಕಾರಣವೇನುಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲವು ಪರತ್ಪು ಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಂದರೆ ೫೦೦ ರೂ. ಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂ. ಗಳನ್ನು ದಂಡ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ೫ ವರ್ಷ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ತಯಾರಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿ ಅಧಿಕಾರ ದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲು ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಾನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ರಂಗನಾಥ ಅವರು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಂತವಾದಂಥ ದೂರುಗಳು ಬೇಕಾ ದಷ್ಟು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ, ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಬಿಲ್‌ನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ದರು. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಬಳಕೆವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ದರೆ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರು ಅಧಿಕಾರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಡೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರಮೋಷನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಣ ಪಡೆದ ಮಂತ್ರಿ ಅಧಿ ಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೆ, ಹಣ ಕೊಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ ಎಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ?

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ತಪ್ಪು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ವಿಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ದಂಡವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಇದಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ದಾಗ ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದು ಹೇಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ ?

SRI D. DEVARAJ URS.—That is a matter which a Chief Minister could decide if he discussed the matter with the Lokayukt.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ದಿವಾಕರ್.—ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರು ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶಾಸಕ ರನ್ನೂ ಇವರ ಪ್ಯಾಶ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು, ಶಾಸಕರು ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸರ್ಕಾರ ಉಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಡ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಇದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭ ಅಲ್ಲ. ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರಿಗೆ ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಜನಗಳು ಯಾರೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಬೇರೆಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಇವೊತ್ತು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಿ. ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುಂದೆ ನೂಕಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಜಾಯಿಂಟ್ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಜೊತೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತಹ ಪಾಯಿಂಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ವಿಧೇಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಏನೇನು ಪ್ರಾಮೀಜನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡೋಣ. ಈ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ 30 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದೆಯೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದು 90 ದಿವಸ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ತರಾತುರಿಯಿಂದ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

† ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಾನು ಈ ಮಸೂದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಆತಂಕ ಆತಂಕವಾಗಿ ಪಾಸ್ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ತರಬಹುದು, ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚೀಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ತಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ ಅದು ಈಡೇರದೇ ಇರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾನಲ್ ಆಫ್ ನೇಮ್ಸ್ ಏನು ಕಳಂಕಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದನ್ನು ವೆರಿಫೈ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಕಡೆ, ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಕಡೆ, ಈ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಸರಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಮಗೂ ಬಹಳ ತೀವ್ರತೆ ಇದೆ, ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಈಗಲೇ ಇದನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಇದನ್ನು ನಾವು ಯುನಾನಿಮಸ್ ಆಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ, ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ 90 ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಥವಾ ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಯ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ರೆಫರ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು

ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಪಟ್ಟದ ನಾಯಕರು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಆಗ ಒಂದು ಜಜ್ಜಾಸ್ ಒಂದು ಬಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದು ಈ ತಾವು ಯಾವ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಒಂದು ಕಾನೂನು ತರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದೀರೋ ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಆತಂಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಇದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನಮಗೂ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಳ್ಳಿಯದಾಗಬೇಕು. ಈಗ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಈಗಾಗಲೇ ಇದು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗತಾನೆ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ೨೦ ದಿವಸ ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವುದು ತಡ ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇನು ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ನಾಳೆಯೇ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ರೆಫರ್ ಮಾಡಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಮೇಯವೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಈ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಇದೆ. ನಾಳೆ ಈ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಪ್ತಣೆ ಪಡೆದು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಗ್ರೋವರ್ ಕಮಿಷನ್ನಿನ ವರದಿಯನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಬ್ಸಕ್ಷನ್ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ತಾವೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಬಾಗಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಮಸೂದೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಕಡೆಯವರು ಮತ್ತು ಈ ಕಡೆಯವರು ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೂ ಬೆಳ್ಳಿಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಂಶಯಗಳು ಇವೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಒಂದು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದನ್ನು ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

೧-೩೦ ಪಿ.ಎಂ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಈ ಲೋಕ ಆಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆ ಪಾಸಾದ ಮೇಲೆ ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾರು ದೂರನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೂ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎಂದರೆ ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಮೇಲೆಯಾಗಲಿ, ರೆವಿನ್ಯೂ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಮೇಲಾಗಲಿ, ಜೂನಿಯರ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಮೇಲಾಗಲಿ ಅರ್ಜಿ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ೧,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮೇಲೂ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ. ಈ ಡಿಪಾಸಿಟ್‌ನಿಂದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಯಾವ ದೂರನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ತಾವು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೃಢವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತೆ ವಿರೋಧಪಟ್ಟದ ನಾಯಕರು ಎರಡು ಪಾಯಿಂಟ್ಸ್ ಹೇಳಿದರು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಈಗ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಕನ್‌ಸಲ್ಟೇಷನ್ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ. ಕನ್‌ಸಲ್ಟೇಷನ್ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲೂ ಮಾಡಬೇಕು ಇರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲೂ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. Not only regarding this Bill, but also in respect of the draft Bill

that was placed before the Rajya Sabha. Therefore, beyond that nothing can be done. I am sorry, I cannot bring those things before this House.

ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಎಸ್. ಬಂಡ್ರೆ.—ಈಗ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಮಂತ್ರಿಯವರು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ದೇವೇಗೌಡರು ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರವರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಇದಕ್ಕೆ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ತರತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಿಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವೇಲೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವುದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೆಲ್ಲರ್ ಹಾಗೂ ಬೈಯರ್‌ನಿಂದ ತಲಾ ಒಂದೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು. ಆಗ ಅದನ್ನು ತರಬೇಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ೨-೩ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ರೆಸ್ಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ವೆಲ್ ಎಫೆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರೀಲೈಂಡ್ ತರಬೇಕೆಂದಿದ್ದು ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಡಿವಾಸಿಟ್ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಏನಿದೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ತಂದರೆ ಕರಪ್‌ಷನ್ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಈಗ ಏನು ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದು ಪಾಸ್‌ವಿಕ್‌ವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಬಿಲ್ಲನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ತಂದು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನಾಹುತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

SRI S. R. BOMMAI.—In almost all the States consultation is there in regard to the appointment of High Court Judges ; the word ‘consultation’ must be there. I do not deny the normal interpretation of the word ‘consultation’. The opinion of the Chief Justice of either the High Court or the Supreme Court is accepted. May I know whether the Government will assure atleast in principle, that the opinion of the Leader of the Opposition and the Chief Justice of the State would be accepted ? That will be one of good conventions.

SRI D. DEVARAJ URS.—Sometimes it may be accepted and sometimes it may not be accepted.

MADAM DEPUTY SPEAKER.—The question is :

That this Assembly disapproves Ordinance No. 6 of 1979 ‘The Karnataka Lokayukta Ordinance, 1979’ issued by the Governor of Karnataka on 30th day of July, 1979’.

The motion was negatived

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈಗ ತಾವು ಈ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ್ನು ಈಗಲೇ ಪಾಸ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀರಾ? ಈಗ ಇದನ್ನು ಜಾಯಿಂಟ್ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತು. ಈಗ ಈ ಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರೀಲೈಂಡ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು ಇವೆ. ಇವೆಲ್ಲವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ನೀವು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾವೇನೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಬೇಗ ಮುಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೩ ಗಂಟೆಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸದ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇಗ ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ತಾವು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿರಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ನಾವು ಬೇಕಾದರೆ ೨೭ನೇ ತಾರೀಖು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೂ ಕೂಡೋಣ. ಹಾಗೂ ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿಯೂ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡೋಣ. ಈ ೧೪-೧೫ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

SRI D. DEVARAJ URS—No. No ! It is not possible.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಹೀಗೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಹೇಗೆ. ೩ ಗಂಟೆಗೆ ಬೇರೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಒಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಇದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

SRI R. GUNDU RAO—We must discuss elaborately because it is a very important Bill.

ಶ್ರೀ ಪರಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಗುಡ್ಡ—ನೀವು ನೀವೇ ಇದರ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ ? ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೇ ಸ್ವಾಮಿ ? ಒಂದೊಂದು ಗಂಟೆಯಾಯಿತು ಬೇಗನೇ ಸಭೆಯನ್ನು ಕ್ಲೋಸ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ?

ಉಪಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೇಳೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ವಾಮಿ. ತಾವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ. ೧೫ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಇವೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಚರ್ಚೆ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವಾಗ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಆದ ಮೇಲೆ ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಏಕೆ ಬೇಕು.

SRI H.D. DEVEGOWDA—If the Government is not prepared to refer the Bill to a Select Committee, we have no objection. ತಾವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ, ಪಾಸ್ ಮಾಡೋಣ. You cannot hustle like this.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭಾಸ್ಕರತಟ್ಟೆ—ಇವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಒಳಗೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ—ಈ ಬಿಲ್ಲು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇವತ್ತು ಇವರ ಸರ್ಕಾರ ಇರಬಹುದು, ನಾಳೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸರ್ಕಾರ ಬರಬಹುದು. ನಾವೇನು ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಇದನ್ನು ೩ ದಿವಸ ೫ ಜನ ಲಾಯರ್ಸ್ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ, ಹಾಗೇಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. That will be on the statute book ಡೆಪುಟಿನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ಅಗದೇ ಹೋದರೆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಉದ್ದೇಶ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮಿಸ್ ಆಫೋಪ್ರಿಯೇಷನ್ ಆದರೆ ಅದು ಯಾರಿಗೂ ಏಳೆಕ್ಸ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. Actually according to the Bill there will be no complaint. ಈಚೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಮೇಲೆ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್‌ನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಬಹಳ ಬೇಗ ಮುಗಿಸಬಹುದು. Unless it is accepted it has no meaning. ಈ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೇನ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಸ್‌ಗೆ ಕನ್‌ವಿನ್ಸ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಟೈಂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. I will explain and convince the House how the purpose of the Bill be defeated. ಕ್ಲಾಸ್ ಬೈ ಕ್ಲಾಸ್ ಡಿಸ್ಕ್ಯಸ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ. ಕನ್‌ವಿನ್ಸ್, ಎಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ

ತಕ್ಕಂಥ ವಿಷಯಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಇದೇ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ಹೋಗಲಿ, ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರ ಇಲ್ಲ. ತಾವೇ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆ ಅಂದರೆ ಓರಿಂದ ಫಿರವರೆಗೆ ಕೊಡುಕೊಡು ಮುಗಿಸಬಹುದಲ್ಲ. ಅದು ಏಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರ ಇಲ್ಲ. ಕೆಟನ್ಯೂಸಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡೋಣ. We do not want a break even for a minute. ನಮ್ಮ ತಕ್ಕ ರಾರು ಇಲ್ಲ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ. We have our right to speak on each clause. ಕ್ಲಾಸ್ ಬೈ ಕ್ಲಾಸ್ ಜರ್ಜಿಯಾಗಲಿ, ಓಟು ಆಗಲಿ. ಅವಿಶ್ವಾಸ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ತಾವು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೀರೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡೋಣ, ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಪಾಸ್ ಮಾಡೋಣ. ಇವತ್ತು ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತದೋ ಮಾಡೋಣ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. I have given an undertaking in the B.A.C. I have no objection.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ಮಾನ್ಯ ದೇವೇಗೌಡರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಟೈಂ ಫಿಕ್ಸ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಟೈಮಿನೊಳಗೆ ಆ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಮುಖ್ಯ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—೨೭ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕುಳಿತು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ಈಗ ಅವರ ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಟೈಂ ಬೇಕು. I want to know definitely how much of time you require for the no-confidence motion.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಇವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾಳೆ ಸೇರಿ ೧೦ ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—೧೦ ಗಂಟೆ ಕಾಲ ತಾನೇ ಮಾಡೋಣ. We will give 10 hours. I agree.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ನಾಳೆ ೫ ಗಂಟೆಗೆ ಮುಗಿಸೋಣ. ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ನಾಡಿದ್ದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂತು ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ ಮುಗಿಸೋಣ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭಾಸ್ಕರಶೆಟ್ಟಿ—ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅದಷ್ಟು ಬಲ್ಸ್, ಪಾಸ್ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೆ ಕೂತು ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ ಮುಗಿಸೋಣ ಎಂದು ತಮ್ಮೆದುರಿಗೇ ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಏನಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸತಕ್ಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಅವರು ಏನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅದಲ್ಲಾ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಆದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಪುತ್ರೆ, ಮಾತನಾಡುವುದು ಅನಾವಶ್ಯಕ. ಮಾತನಾಡಬಾರದು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ವಾದ ಮಾಡತಕ್ಕ ವೈಖರಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದರೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಬೇಕು, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭಾಸ್ಕರಶೆಟ್ಟಿ—ಅವರ ರೀತಿಯೇ ಅದು.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ—ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅವರು ಮಾತನಾಡದೇ ಇರತಕ್ಕ ಅಂಶಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅದನ್ನು ಸೂಪರ್ ಫ್ಲೂಅಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ತಾವು ಬಹಳ ಮೇಧಾವಿಗಳು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿ ದಾಡುತ್ತೀರಿ. ಆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಮಗಿಲ್ಲ. ಪದಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ನಿಮ್ಮ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅಲ್ಲ ಬರುವುದು...

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ - ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಸ್ವಾಮಿ ಎರಡು ಗಂಟೆ ತಡವಾಗಲೀ ಏನಿಗೆ ? ಇವತ್ತು ಆಗುವುದು ಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕಬಾಗಲಿ, ಇವತ್ತೇ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕರಪ್ಷನ್ ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ—ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಇದು, ಏನೂ ಪರಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಸೂದಾ ಅಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೆ ತಿರುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ರೀತಿ ಪದೇ ಪದೇ ಅಡಚಣೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಬರೀ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ಹೋಗಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ ಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೦ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇವತ್ತು ಮತ್ತು ನಾಳೆ ಆಗದೇ ಹೋದರೆ ೨೩ನೇ ತಾರೀಖು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕೂತು ಮುಗಿಸೋಣ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ—ಬುಧವಾರ ಸಹ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂತು ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಯಾವುದೋ ಕಾಡಾಬಿಲ್ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ ಅದನ್ನೂ ಸಹ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿ ಕೊಡೋಣ. ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸವರಿಂದ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ, ಅದನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡೋಣ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್—ನಾನು ೨೩ನೇ ತಾರೀಖು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅಂಥಾದನ್ನು ಅದನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ಸಲ್ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ೨೩ನೇ ತಾರೀಖು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಇರುತ್ತೇನೆ, ೨೩ನೇ ತಾರೀಖು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂತು ಬೇಕಾದರೆ ಮುಗಿಸೋಣ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ೧೦ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳೋಣ.

SRI R. GUNDU RAO. —I think the Hon' ble Chief Minister is very magnanimous to accept to discuss the Bill on 27th morning, and it should be over on the 27th morning because it will not be possible for him to stay in the afternoon. I think we can agree to this. At 3. 0 P.M. today, as was decided, we can go ahead with the discussion on the 'no-confidence' motion, and it will be finished tomorrow.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ :—೨೩ನೇ ತಾರೀಖು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ :—ಇವತ್ತು ಈ ಬಿಲ್ ಆದ ಮೇಲೆ ನೋ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಮೋಷನ್ ಆದ ಮೇಲೆ ನಾಡಿದ್ದು ಕಾಡಾ ಬಿಲ್ ಸಹ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡೋಣ.

MADAM DEPUTY SPEAKER :—The House now stands adjourned meet again at 3.30 P.M.

The House adjourned at 1.55p.m.

The House Re-Assembled At 3-30p.m.

(Madam Deputy Speaker in the Chair)

MADAM DEPUTY SPEAKER :—The Bill that was discussed in the morning will be taken up on 27th September 1979. We will now take up the no confidence motion. So, I request the Leader of the Opposition to move the no confidence motion.

Notice under rule 153

MOTION OF NO CONFIDENCE IN THE COUNCIL OF MINISTERS

SRI R. GUNDU RAO (Leader of the Opposition)—Madam Deputy Speaker, I move the following motion.

“That this House expresses its want of confidence in the Council of Ministers headed by Sri D. DEVARAJ URS.”

MADAM DEPUTY SPEAKER :—Motion moved—

“That this House expresses its want of confidence in the Council of Ministers headed by Sri D. Devaraj Urs”.

I request the hon. members to finish their discussion by tomorrow evening by 5' 0' clock because the Hon. Chief Minister has to answer. I request the Whips to give me the names of the members who want to speak on this motion. I also request the hon. members to restrain themselves while talking. Thank you.

†ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್ :—ಮಾನ್ಯ ಉಪ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷನವರೇ, ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ೧೯೭೨ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸುರವರು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಬಹುಶಃ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಅವಿಶ್ವಾಸ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಕಡೆಯಿಂದ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ :—ನಿಮ್ಮ ಸುದ್ದಿವ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್ :—ಸುದ್ದಿವವೋ ದುರ್ದೈವವೋ ಇದೆಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಿಂದಿನ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆಗಿಂದ, ನಾನು ಇದನ್ನು ಸುದ್ದಿವವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ದುರ್ದೈವವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಹುಶಃ ಸವೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಪಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಒಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಯಾರ ಒಂದು ನಾಯಕತ್ವದ ಪಕ್ಷವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಹುಮಾನದಿಂದ ೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ